

Państwowy Fundusz
Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych

**CENTRUM
USŁUG SPOŁECZNYCH**
w Koszalinie

Raport końcowy
z badania ewaluacyjnego pilotażowego programu
Aktywny Samorząd
Ewaluacja za 2022 rok

Realizator ewaluowanego programu:
Centrum Usług Społecznych w Koszalinie

Badanie ewaluacyjne zrealizowane przez:

Ośrodek Badań Społecznych „**INDEKS**”

Biuro: ul. Jana Pawła II 14, 61-139 Poznań

tel. 502 625 176

www.indeks-badania.pl

Spis treści:

Wprowadzenie	4
Cele ewaluacji pilotażowego programu Aktywny Samorząd	6
Podział środków otrzymanych w 2022 roku na realizację pilotażowego programu „Aktywny samorząd”	10
Wyniki badania – Moduł I.....	11
Przedmiot dofinansowania ze środków PFRON.....	12
Stopień zadowolenia z uzyskanego wsparcia.....	13
Rehabilitacja zawodowa adresata programu Aktywny Samorząd.....	14
Wpływ programu Aktywny Samorząd na likwidację barier aktywności zawodowej.....	16
Rehabilitacja społeczna beneficjenta programu.....	17
Wpływ programu Aktywny Samorząd na likwidację barier aktywności społecznej.....	18
Wpływ programu na rehabilitację zawodową i społeczną.....	19
Wpływ programu na poziom życia beneficjentów.....	20
Ocena obsługi pilotażowego programu Aktywny Samorząd przez pracowników Centrum Usług Społecznych w Koszalinie	20
Źródło informacji o programie Aktywny Samorząd	21
Działalność na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością	22
Wyniki badania – Moduł II.....	23
Przedmiot dofinansowania ze środków PFRON - Moduł II	23
Stopień zadowolenia z uzyskanego dofinansowania.....	24
Wpływ programu na sytuację zawodową uczestników.	26
Wpływ programu Aktywny Samorząd na podjęcie i kontynuowanie nauki	27
Rehabilitacja zawodowa beneficjentów pilotażowego programu Aktywny Samorząd.....	29
Wpływ pilotażowego programu Aktywny Samorząd na likwidację barier aktywności zawodowej.....	31
Rehabilitacja społeczna beneficjentów programu	31
Wpływ uzyskanego dofinansowania na aktywność społeczną beneficjentów programu.....	32
Trudności w podejmowania aktywności społecznej	33

<i>Wpływ pilotażowego programu Aktywny Samorząd na likwidację barier aktywności społecznej</i>	34
<i>Potrzeby beneficjentów w zakresie aktywności społeczno-zawodowej</i>	36
<i>Wpływ programu na poziom życia beneficjentów</i>	37
<i>Ocena obsługi pilotażowego programu Aktywny Samorząd przez pracowników Centrum Usług Społecznych w Koszalinie</i>	38
<i>Źródło informacji o programie Aktywny Samorząd</i>	38
<i>Działalność na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością</i>	39
<i>Ocena systemu SOW</i>	40
<i>Podsumowanie badań ewaluacyjnych</i>	42
<i>Spis rysunków:</i>	44

Wprowadzenie

Prezentowany raport ewaluacyjny przedstawia wyniki, wnioski i rekomendacje z badania Pilotażowego Programu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych *Aktywny Samorząd* realizowanego przez Centrum Usług Społecznych w Koszalinie. Niniejszy program powstał w celu ulepszenia modelu polityki społecznej wobec osób z niepełnosprawnością. Działania, które program przewiduje uzupełniają plany ujęte w powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych i programach działań na rzecz osób z niepełnosprawnością. Samorządom dają możliwość aktywnego włączenia się w działania na rzecz inkluzji społecznej osób z niepełnosprawnością. Przewidziane formy wsparcia w programie dotyczą likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób z niepełnosprawnością.

Celem głównym programu *Aktywny Samorząd* było wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym, zawodowym oraz dostępie do edukacji. Program składa się z trzech modułów, z których Moduł I oraz Moduł II był realizowany przez samorząd powiatowy i podlegał ewaluacji realizowanej przez Centrum Usług Społecznych w Koszalinie. Poszczególne Moduły programu zakładają następujące wsparcie:

➤ **Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową:**

- ✓ Obszar A – likwidacja bariery transportowej:
 - Zadania: 1 i 4 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
 - Zadania: 2 i 3 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy;
- ✓ Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:
 - Zadania: 1, 3 i 4 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania,
 - Zadanie 2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,

- Zadanie 5 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego;
- ✓ Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:
- Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
- Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
- Zadanie 5 – pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego;
- ✓ Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia poprzez dofinansowanie kosztów edukacji w szkole policealnej, kolegium lub w szkole wyższej (studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie, studia podyplomowe lub doktoranckie prowadzone przez szkoły wyższe w systemie stacjonarnym / dziennym lub niestacjonarnym /wieczorowym / zaocznym lub eksternistycznym, w tym również za pośrednictwem Internetu), a także osób, które przewód doktorski otworzyły poza studiami doktoranckimi.

Celem głównym programu *Aktywny Samorząd* jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Cele szczegółowe programu to:

- ✓ przygotowanie beneficjentów programu z zaburzeniami ruchu i percepcji wzrokowej do pełnienia różnych ról społecznych poprzez umożliwienie im włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego,
- ✓ przygotowanie beneficjentów programu do aktywizacji społecznej, zawodowej lub wsparcie w utrzymaniu zatrudnienia poprzez likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się oraz barier transportowych,

- ✓ umożliwianie beneficjentom programu aktywizacji zawodowej poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie,
- ✓ poprawa szans beneficjentów programu na rywalizację o zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższanie kwalifikacji,
- ✓ wzrost kompetencji osób zaangażowanych w proces rehabilitacji osób z niepełnosprawnością, pracowników lub pracujących na rzecz jednostek samorządu terytorialnego lub organizacji pozarządowych - Moduł III.

Cele ewaluacji pilotażowego programu Aktywny Samorząd

Celem głównym badania ewaluacyjnego była ocena jakości, skuteczności i efektywności działań realizowanych w programie *Aktywny Samorząd* oraz stopnia ich przydatności dla osób uczestniczących w programie. Zakres tematyczny badania obejmował w szczególności zagadnienia związane ze skutecznością programu w oparciu o podane wskaźniki oraz zasoby i potrzeby uczestników korzystających z dofinansowania w aspekcie ich aktywności społeczno – zawodowej i w dostępie do edukacji.

Do oceny skuteczności działania programu przyjęto następujące główne wskaźniki ewaluacyjne:

- ✓ **rezultatu:** liczba osób z niepełnosprawnością, dla których w wyniku uczestnictwa w programie zlikwidowane lub zmniejszone zostały bariery uniemożliwiające uczestniczenie w życiu społecznym, zawodowym lub w dostępie do edukacji.
- ✓ **wplywu:** liczba osób z niepełnosprawnością, których aktywność społeczna lub zawodowa wzrosła w wyniku uczestnictwa w programie.

Efektem przeprowadzonego badania są rekomendacje służące poprawie dostosowania rodzajów działań i ich jakości do potrzeb użytkowników w kolejnych latach trwania programu oraz informacje umożliwiające określenie stopnia skuteczności działań realizowanych w ramach pilotażowego programu *Aktywny Samorząd*. Badanie ewaluacyjne przeprowadzone zostało przez Ośrodek Badań Społecznych INDEKS w marcu i kwietniu

2023 roku. Ewaluacja dotyczyła beneficjentów, którzy uczestniczyli w programie *Aktywny Samorząd* w 2022 roku.

W ramach badania ewaluacyjnego zastosowano następujące metody i techniki badawcze:

- ✓ analiza danych zastanych (desk research),
- ✓ wywiady kwestionariuszowe z beneficjentami programu realizowane w formie on-line – technika badania CAWI.

W ramach badania ankietowego przeprowadzonego wśród osób, które skorzystały ze środków PFRON w ramach pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* przeprowadzono łącznie 41 ankiet z beneficjentami Programu (Moduł I – 19 ankiet oraz Moduł II – 22 ankiety). Wszystkie poniższe dane i oceny związane są z efektami uczestnictwa w Programie oraz zmianami, które wywołane zostały poprzez partycypację w Programie. W dalszej części przedstawiono najważniejsze wnioski płynące z ankiety końcowej.

Informacje o pilotażowym programie „Aktywny Samorząd” realizowanym przez Centrum Usług Społecznych w Koszalinie w 2022 roku

Niniejsza analiza dotyczy realizacji pilotażowego programu *Aktywny samorząd* realizowanego w 2022 roku. Centrum Usług Społecznych w Koszalinie w 2022 roku udzieliło wsparcia

w ramach pilotażowego programu *Aktywny Samorząd*:

- 1) Moduł I Obszar A Zadanie 1 - pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
- 2) Moduł I Obszar A Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy, adresowana dla osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu,
- 3) Moduł I Obszar B Zadanie 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności lub do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, dysfunkcją narządu wzroku lub obu kończyn górnych,

- 4) Moduł I Obszar B Zadanie 3 - pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku,
- 5) Moduł I Obszar B Zadanie 4 - pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności lub do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, dysfunkcją narządu słuchu i trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy,
- 6) Moduł I Obszar C Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- 7) Moduł I Obszar C Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- 8) Moduł I Obszar C Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
- 9) Moduł I Obszar C Zadanie 5 – pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego,
- 10) Moduł I Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.
- 11) Moduł II - pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Centrum Usług Społecznych w Koszalinie w ramach pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* w 2022 roku udzielił pomocy łącznie 48 osobom niepełnosprawnym liczonym według unikalnego nr PESEL. Niektórzy beneficjenci otrzymali pomoc w ramach kilku obszarów programu, dlatego suma uczestników poszczególnych zadań i obszarów nie jest równa liczbie beneficjentów, którzy otrzymali wsparcie w ramach Programu *Aktywny Samorząd*. Wsparcie w likwidacji barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową otrzymało 26 osób z niepełnosprawnością liczonych według unikalnego nr PESEL, natomiast z dofinansowania lub refundacji kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym skorzystały 22 osoby niepełnosprawne liczone według unikalnego nr PESEL (w tym 9 osób otrzymało dofinansowanie do dwóch semestrów nauki).

➤ **Moduł I**

W roku 2022 z dofinansowania na likwidację barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową skorzystało 27 beneficjentów, w tym: (wniosków zrealizowano 26)

➤ **Moduł I**

Obszar A – likwidacja bariery transportowej:

- ✓ Zadanie 1 - pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu – 4 osoby,
- ✓ Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy, adresowana dla osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu – 2 osoby.

Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:

- ✓ Zadanie 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności lub do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, dysfunkcją narządu wzroku lub obu kończyn górnych – 3 osoby,
- ✓ Zadanie 3 - pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku – 1 osoba,
- ✓ Zadanie 4 - pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności lub do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, dysfunkcją narządu słuchu i trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy – 1 osoba,

Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:

- ✓ Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – 3 osoby,
- ✓ Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – 3 osoby,
- ✓ Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne – 2 osoby,

- ✓ Zadanie 5 – pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego – 3 osoby,

Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej – 5 osób,

➤ **Moduł II**

W roku 2022 z pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym skorzystało 23 beneficjentów (wniosków 33 zrealizowanych - dotyczy dwóch semestrów)

Podział środków otrzymanych w 2022 roku na realizację pilotażowego programu „Aktywny samorząd”

W ramach pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* w 2022 roku do Centrum Usług Społecznych w Koszalinie wpłynęły w sumie 64 wnioski na łączną kwotę 303 754,33 zł, z których pozytywną weryfikację przeszło 59 wniosków o łącznej wartości 283 386,48 zł. Ostatecznie dofinansowaniem objętych zostało 57 beneficjentów programu, a łączna wysokość dofinansowań wyniosła 264 804,79 zł. Łączna kwota środków finansowych przeznaczonych przez PFRON w 2022 roku wyniosła 304 316,41 zł, w tym na realizację:

- a) Modułu I w wysokości 203 000,00 zł,
- b) Modułu II (wydatki bieżące) w wysokości 82 743,10 zł.

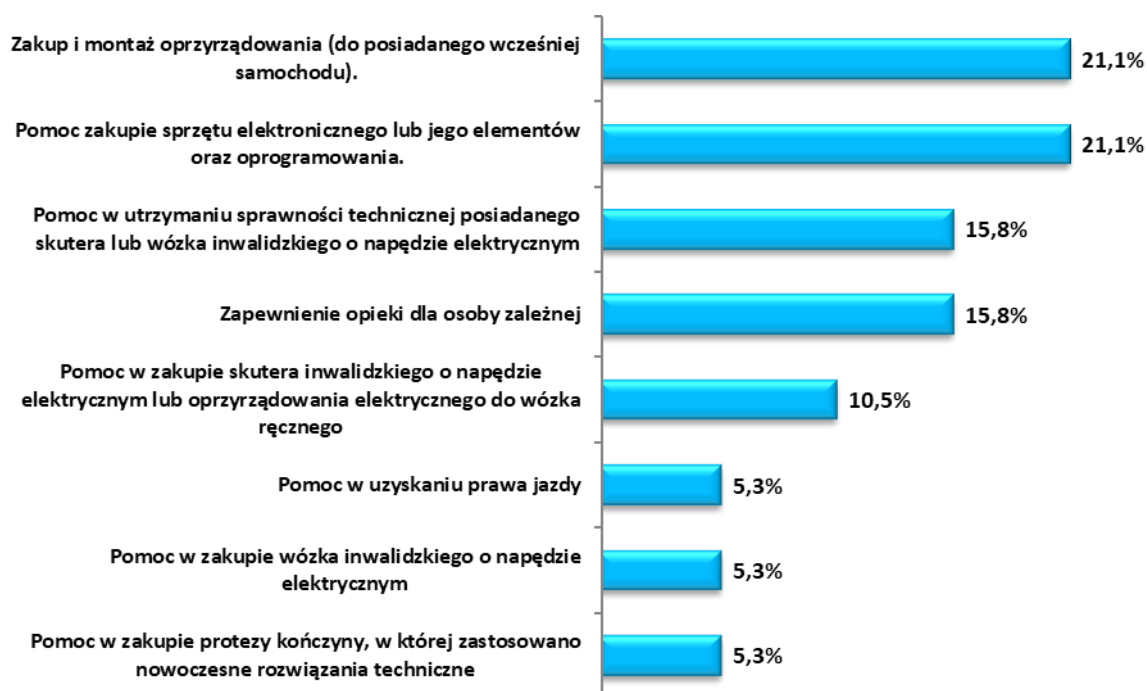
Wyniki badania – Moduł I

W badaniu ewaluacyjnym ex – post wzięło udział 13 beneficjentów pilotażowego programu *Aktywny Samorząd*, którzy skorzystali z dofinansowania na likwidację barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową (w ramach Modułu I). Ankiety końcową wypełniło 42,1% kobiet oraz 57,9% mężczyzn. Wśród uczestników badania największy odsetek stanowili beneficjenci w wieku od 45 do 67 lat – 36,8% oraz w wieku od 26 do 44 lat – 31,6% ogółu badanych. W badaniu brało udział także 21,1% beneficjentów w wieku do 18 lat oraz 10,5% w wieku od 19 do 25 lat. Beneficjenci biorący udział w badaniu ewaluacyjnym to w głównej mierze osoby posiadające znaczny stopień niepełnosprawności – 52,6% ogółu badanych osób. Umiarkowany stopień niepełnosprawności posiada 26,3% respondentów, natomiast orzeczenie o niepełnosprawności w przypadku dzieci do 16 roku życia posiada 21,1% badanych beneficjentów. Ankietowani uczestnicy pilotażowego programu *Aktywny Samorząd*, którzy skorzystali z dofinansowania na likwidację barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową są niepełnosprawne ze względu na różne rodzaje schorzeń. Największy odsetek badanych osób korzystających z pomocy w ramach Modułu I – 47,4% to osoby niepełnosprawne ze względu na upośledzenie narządu ruchu. 36,8% badanych wymieniło choroby neurologiczne, natomiast 21,1% choroby narządu wzroku. Po 15,8% respondentów wymieniło orzeczenie wydawane przez ZUS oraz orzeczenie wydawane w przypadku osób do 16 tego roku życia. Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu wskazało 10,5% ankietowanych. Mniejsza grupa badanych – po 5,3% respondentów wskazało upośledzenie umysłowe, choroby psychiczne, epilepsję, choroby układu moczowo – płciowego, całościowe zaburzenia rozwoju, cukrzycę oraz mukowiscydozę. Suma wskazań dotyczących schorzeń jest większa niż 100% ze względu na możliwość wymienienia kilku odpowiedzi. W badaniu brało udział 29,4% respondentów posiadających wykształcenie wyższe. Po 23,5% badanych posiada wykształcenie gimnazjalne lub poniżej oraz wykształcenie zasadnicze zawodowe. Po 11,5% badanych wskazało na wykształcenie średnie ogólnokształcące oraz średnie zawodowe. Co piąty uczestnik badania – 20,0% posiada wykształcenie wyższe. Naukę kontynuuje 26,4% badanych beneficjentów, spośród których 5,3% korzysta z dofinansowania do poniesionych kosztów nauki.

Przedmiot dofinansowania ze środków PFRON

Według danych 78,9% uczestników badania uzyskało dofinansowanie ze środków PFRON w ramach jednego obszaru, 15,8% w ramach dwóch obszarów, natomiast 5,3% w ramach trzech obszarów. Beneficjenci korzystający ze środków PFRON na likwidację barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową programu *Aktywny Samorząd* - Moduł I, mogą uzyskać wsparcie na zakup wielu przedmiotów i programów – w wielu obszarach. Według danych największy odsetek badanych beneficjentów skorzystał z pomocy w zakupie i montażu oprzyrządowania (do posiadanego wcześniej samochodu) oraz z pomocy w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania. Takie odpowiedzi wskazało po 21,1% badanych. Część beneficjentów – po 15,8% otrzymało pomoc utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym oraz pomoc w zapewnieniu opieki dla osoby zależnej. Co dziesiąty uczestnik badania – 10,5% skorzystał z pomocy w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego. Po 5,3% badanych skorzystało z pomocy w uzyskaniu prawa jazdy, pomocy w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym oraz pomocy w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne. Zdaniem niemal wszystkich badanych przedmioty dofinansowane ze środków PFRON, które uzyskali beneficjenci są nadal sprawne. 5,3% respondentów zgłosiło uwagi – *lej do wymiany z powodu zmniejszenia kikuta nogi*. Z przedmiotu dofinansowania zakupionego w ramach programu korzystają najczęściej tylko i wyłącznie beneficjenci – 88,2%. Zdarzają się jednak sytuacje, że z przedmiotu dofinansowania korzystają także dzieci, rodzice oraz rodzeństwo beneficjenta – po 5,9% wskazań.

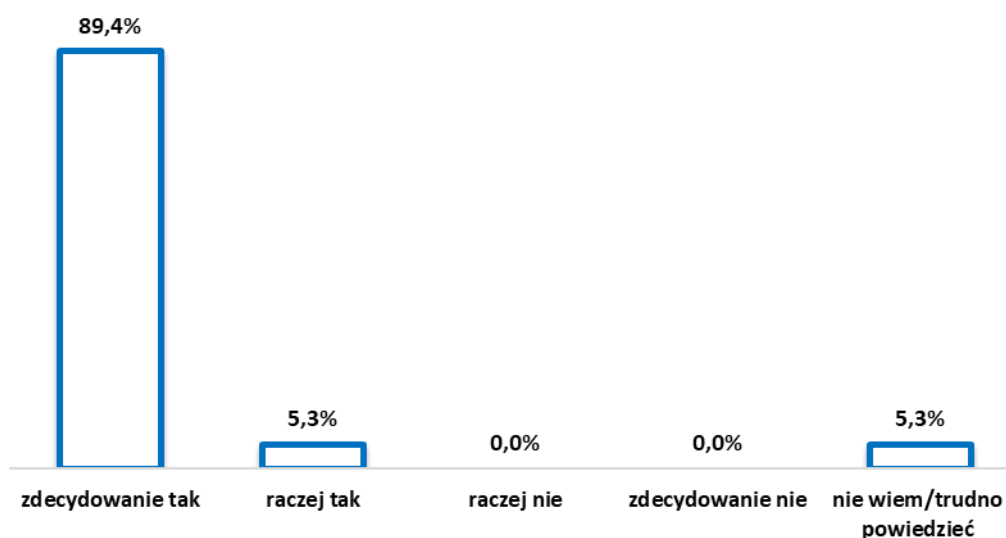
Rysunek 1. Przedmiot dofinansowania ze środków PFRON – Moduł I

Stopień zadowolenia z uzyskanego wsparcia

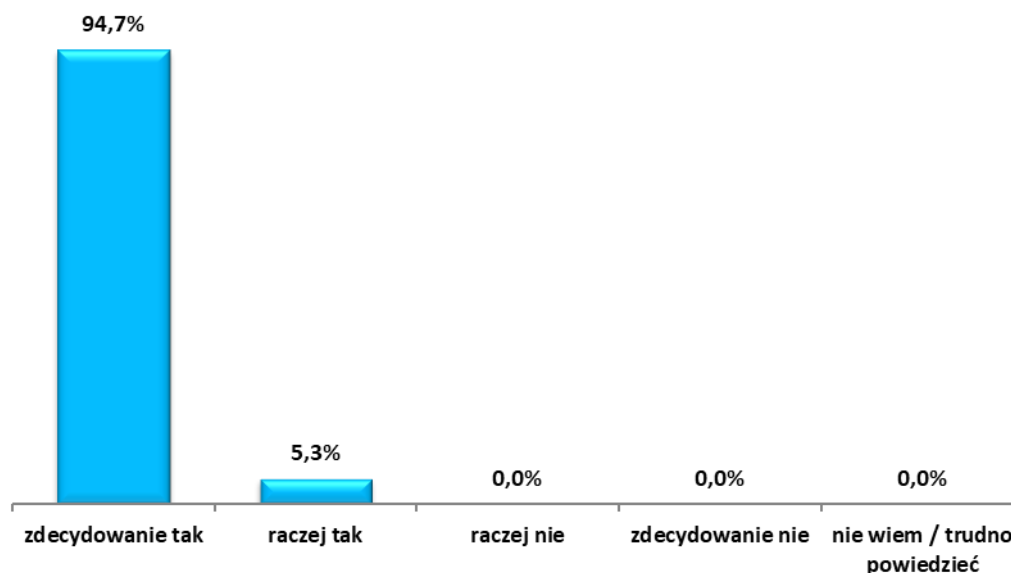
Według danych niemal wszyscy beneficjenci pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* Moduł I są zadowoleni z uzyskanego wsparcia, w tym 89,4% badanych wskazało odpowiedź *zdecydowanie tak*, natomiast 5,3% *raczej tak*. Odpowiedź *nie wiem / trudno powiedzieć* wskazało 5,3% respondentów. Takie wyniki potwierdzają bardzo wysoki stopień zadowolenia uczestników badania z uzyskanego wsparcia.

Rysunek 2. Stopień zadowolenia z uzyskanego wsparcia.

Wysoki stopień zadowolenia beneficjentów z udziału w Programie *Aktywny Samorząd* potwierdza także bardzo wysoki odsetek badanych, którzy poleciliby innym osobom udział w Programie *Aktywny Samorząd*. Okazuje się, że każdy z badanych – 100,0% poleciliby możliwość skorzystania z Programu *Aktywny Samorząd* innym osobom.

Rysunek 3. Czy polecił(a)by Pani/Pan udział w Programie Aktywny Samorząd?

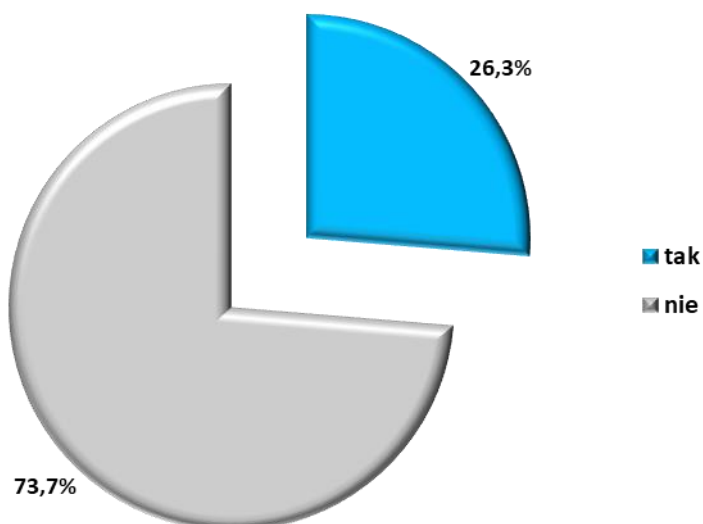

Rehabilitacja zawodowa adresata programu Aktywny Samorząd

Dofinansowanie uzyskane przez beneficjentów, którzy otrzymali wsparcie w ramach Modułu I pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* pozwoliło adresatom Programu przede wszystkim na umożliwienie uczestnictwa w życiu społecznym, zawodowym, kulturalnym (odpowiedź ta nie była dostępna w kafeterii ankiety, ale znaczna grupa beneficjentów wymieniła takie opinie, które zaklasyfikowane zostały do takiej kategorii) oraz na usamodzielnienie się. Takie efekty partycypacji w programie wskazało po 21,2% badanych beneficjentów. Możliwość kontynuowania pracy oraz poprawę stanu zdrowia wskazało po 15,8% badanych beneficjentów. Udział w Programie przyczynił się również w dużym stopniu do kontynuowania nauki – 10,5% wskazań. Pozostałe efekty partycypacji w programie przedstawiono na wykresie. Tytułem uzupełnienia należy zwrócić uwagę, iż każdy z badanych mógł wskazać kilka odpowiedzi dlatego suma wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 4. Dofinansowanie ze środków PFRON w ramach programu umożliwiło.

Zdecydowanie większa grupa adresatów programu – 73,7% przed uzyskaniem pomocy ze środków PFRON, nie podejmowała prób poszukiwania pracy. Mniejszy odsetek respondentów – 26,3% wykazywał aktywność w zakresie podejmowania zatrudnienia.

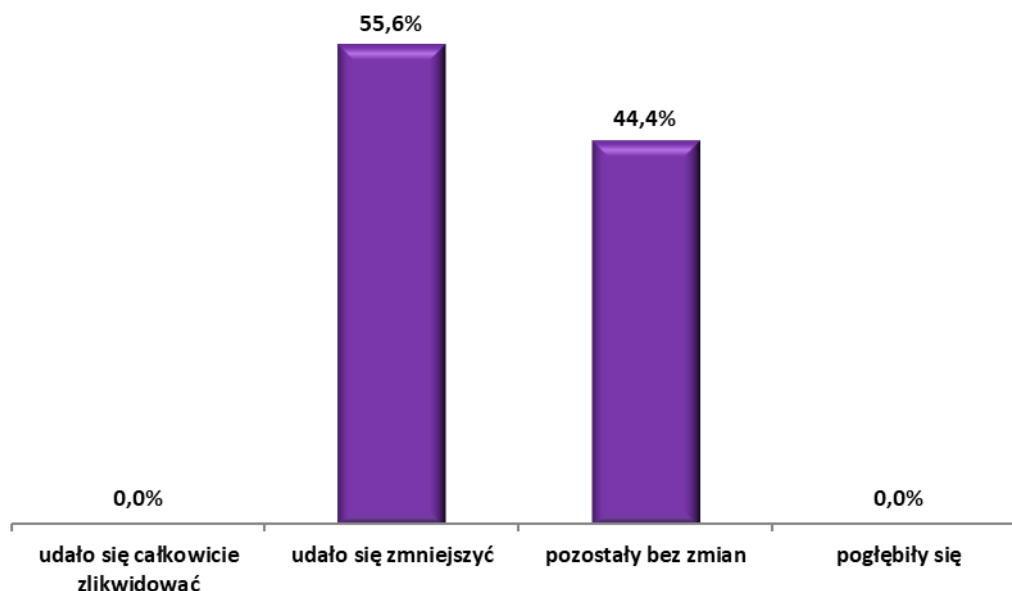
Rysunek 5. Czy przed uzyskaniem pomocy ze środków PFRON, podejmował/a Pan/i próby poszukiwania pracy?

Największe przeszkody, które beneficjenci napotykali podczas aktywizacji zawodowej to przede wszystkim: zły stan zdrowia – 33,3%, brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych – 16,7%, niechęć/obawa pracodawców wobec zatrudniania osób z niepełnosprawnością – 8,3%, stanowisko pracy nieprzystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością – 8,3% oraz brak ofert pracy – także 8,3% wskazań.

Wpływ programu Aktywny Samorząd na likwidację barier aktywności zawodowej

Na podstawie przedstawionych danych należy stwierdzić, że udział badanych beneficjentów w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* Moduł I przyczynił się do zmniejszenia lub zniwelowania części przeszkód utrudniających aktywizację zawodową. Według danych ponad połowa badanych respondentów – 55,6% uważa, że udało się przewyciężyć napotkane wcześniej przeszkody związane z podejmowaniem zatrudnienia. Pozostała grupa badanych – 44,4% nie zauważyła wpływu uzyskania dofinansowania na likwidację barier uniemożliwiających aktywizację zawodową. Reasumując udział w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* przyczynił się do zniwelowania przeszkód, które utrudniały aktywność zawodową beneficjentów programu.

Rysunek 6. Po otrzymaniu dofinansowania z programu uważa Pani/Pan, że trudności/ przeszkody wymienione wyżej tj. dotyczące aktywności zawodowej.

Rehabilitacja społeczna beneficjenta programu

Dofinansowanie ze środków PFRON w ramach pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* Moduł I zmieniło bardzo wiele w zakresie rehabilitacji społecznej beneficjentów programu. Udział w programie pozwolił beneficjentom przede wszystkim na nawiązanie i podtrzymanie kontaktu z innymi ludźmi oraz likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się, barier transportowych. Takie efekty wskazało odpowiednio 47,4% oraz 42,1% badanych. Udział w programie pozwolił beneficjentom także na usamodzielnienie beneficjentów – 31,6% wskazań, polepszenie warunków życia – 26,3% odpowiedzi oraz rozwijanie własnych zainteresowań – 21,1% wskazań. Pozostałe odpowiedzi przedstawiono na wykresie. Tytułem uzupełnienia należy zauważyć, że każdy z badanych mógł udzielić większej liczby odpowiedzi, dlatego suma wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 7. Wpływ uzyskanego dofinansowania ze środków PFRON na aktywność społeczną beneficjentów programu.

Zdaniem uczestników badania, największe i najważniejsze bariery aktywności społecznej dotyczą przede wszystkim wszelkich ograniczeń związanych z niepełnosprawnością – 63,2%. Kolejne trudności ograniczające aktywność i rehabilitację społeczną, które wskazało 31,6% badanych to zły stan zdrowia. Ważnym problemem są także trudności natury finansowej. Taki problem wskazało 26,3% badanych beneficjentów. 21,1% badanych wymieniło bariery architektoniczne, komunikacyjne i inne. Co dziesiąty uczestnik badania – 10,5% wskazał na

braki sprzętu elektronicznego np. komputer, laptop, smartfon itp. oraz brak odpowiedniego oprogramowania ułatwiającego komunikację. Prezentowana suma odpowiedzi nie jest równa 100% ze względu na możliwość wskazania większej liczby odpowiedzi.

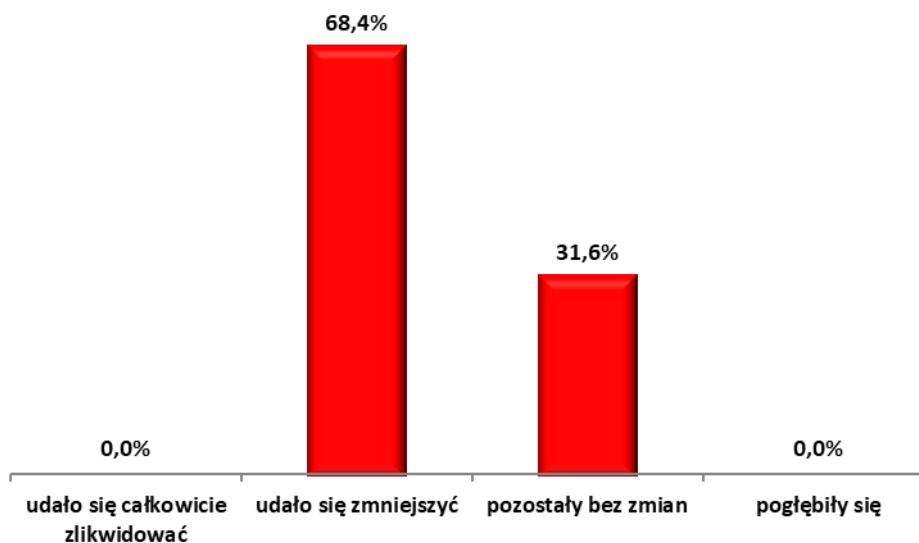
Rysunek 8. Jakie trudności / przeszkody towarzyszyły Panu/Pani w podejmowaniu aktywności społecznej?

Wpływ programu Aktywny Samorząd na likwidację barier aktywności społecznej

Udział beneficjentów w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* Moduł I w 2022 przyczynił się do zmniejszenia przeszkód w pełnej aktywności społecznej. Zdiagnozowane i wskazane bariery aktywności społecznej, zdaniem większości badanych – 68,4% udało się zmniejszyć lub całkowicie zlikwidować. 31,6% respondentów, uważa że udział w programie nie zmienił wiele w tym obszarze. Prezentowane dane oznaczają, że uczestnictwo w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* przyczynia się do likwidacji obiektywnych barier uniemożliwiających pełną aktywność społeczną osób z niepełnosprawnością.

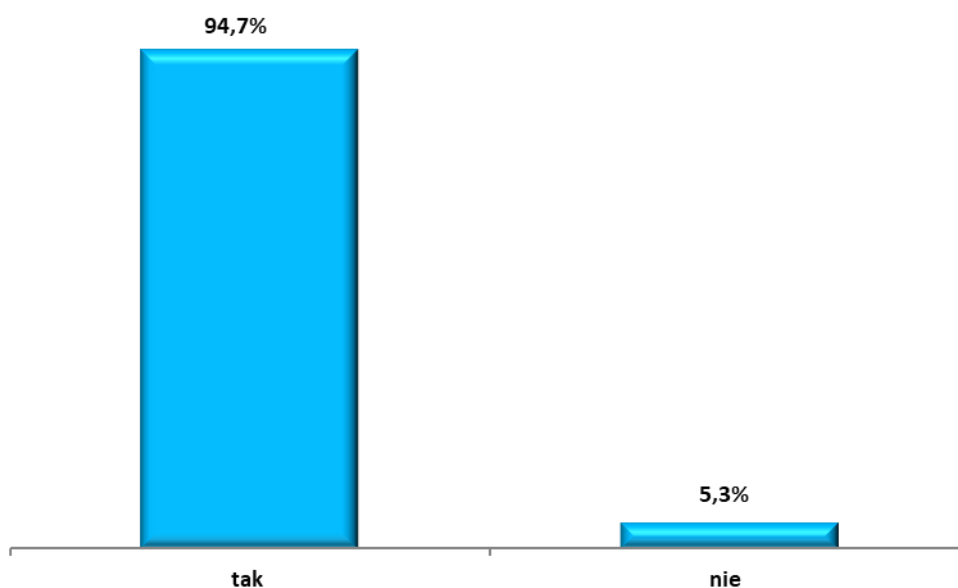
Rysunek 9. Po otrzymaniu dofinansowania z programu uważa Pani/ Pan, że trudności/przeszkody dotyczące aktywności społecznej

Wpływ programu na rehabilitację zawodową i społeczną

Udział w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* przyczynił się do likwidacji barier, które uniemożliwiały uczestnictwo w życiu społecznym, zawodowym oraz w dostępie do edukacji. Według danych zdecydowana większość badanych – 94,7% potwierdziło taki wpływ programu. Niewielki odsetek badanych – 5,3% wskazał odmienną opinię.

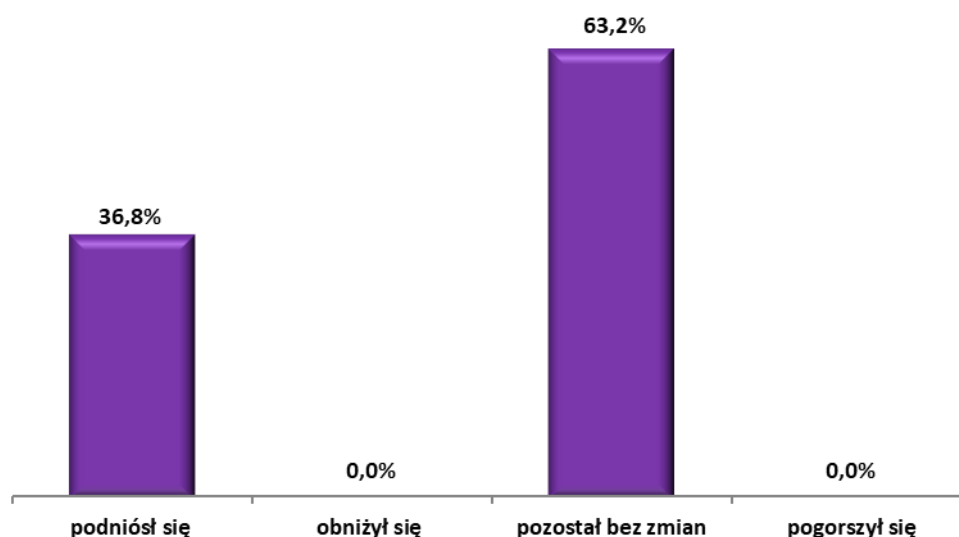
Rysunek 10. Czy w wyniku uczestnictwa Pana/i w pilotażowym programie Aktywny Samorząd zostały zlikwidowane lub zmniejszone bariery uniemożliwiające uczestnictwo w życiu społecznym, zawodowym lub w dostępie do edukacji?

Wpływ programu na poziom życia beneficjentów

Wyniki przeprowadzonych badań wskazują, że poziom życia części uczestników pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* Moduł I dzięki pomocy otrzymanej ze środków PFRON zdecydowanie podniósł się. Taką opinię wyraziło – 36,8% uczestników badania. Większość badanych osób – 63,2% uważa, że w wyniku uczestnictwa w projekcie ich poziom życia nie uległ zasadniczym zmianom. Program *Aktywny Samorząd* spełnia bardzo ważną rolę w zakresie pozytywnych zmian w życiu społeczno-zawodowym osób z niepełnosprawnością jak i wpływa na podniesienie poziomu i jakości życia jego uczestników.

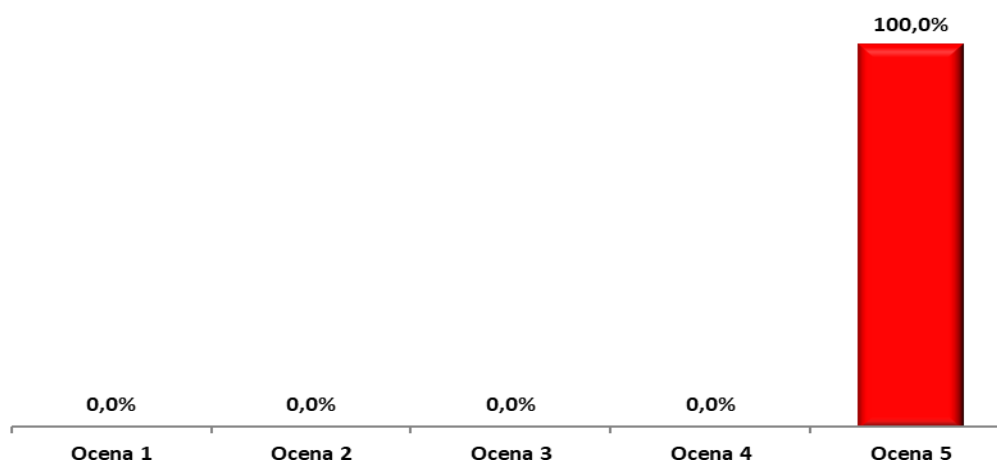
Rysunek 11. Dzięki pomocy otrzymanej ze środków PFRON w ramach programu poziom życia beneficjentów:

Ocena obsługi pilotażowego programu Aktywny Samorząd przez pracowników Centrum Usług Społecznych w Koszalinie

Uczestnicy pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* korzystający ze wsparcia w ramach Modułu I, bardzo wysoko oceniają obsługę programu realizowaną przez pracowników Centrum Usług Społecznych w Koszalinie. Wszyscy uczestnicy badania – 100,0% wskazali najwyższe, pozytywne oceny świadczące o wysokiej jakości obsługi świadczonej przez pracowników Centrum Usług Społecznych w Koszalinie. W rozkładzie odpowiedzi nie wskazano negatywnych ocen, co potwierdza bardzo dobrą współpracę w zakresie obsługi beneficjentów programu.

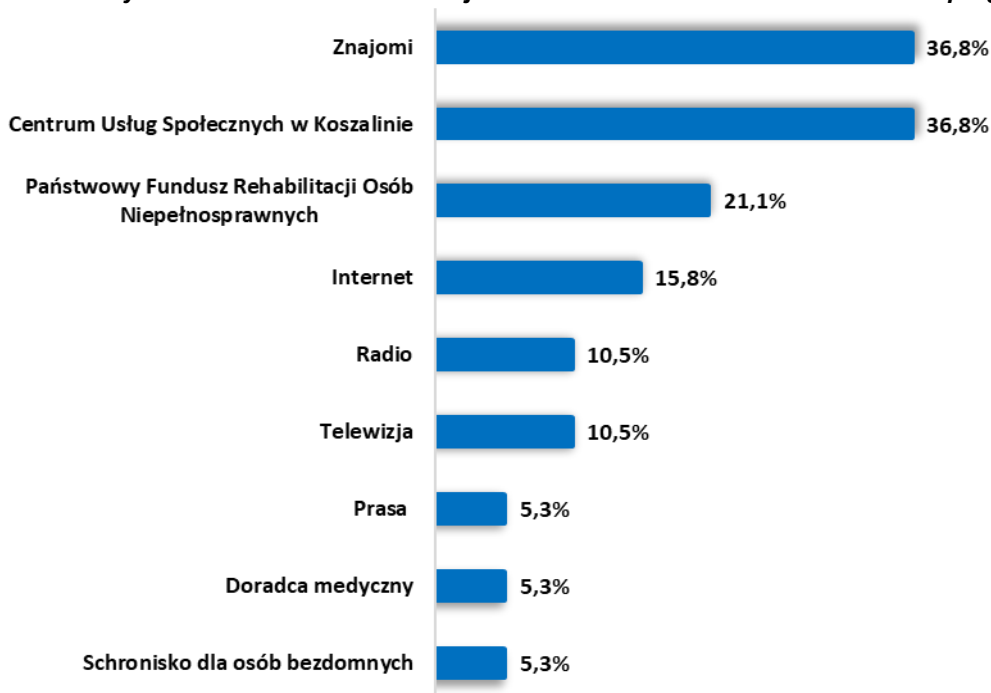
Rysunek 12. Jak ocenia Pani/Pan obsługę programu przez pracowników CUS w Koszalinie (w skali od 1 do 5)? (ocena w skali od 1 do 5, gdzie 1 to najniższa ocena, 5 ocena najwyższa)

Źródło informacji o programie Aktywny Samorząd

Informacje o pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* beneficjenci uzyskali przede wszystkim od znajomych oraz z Centrum Usług Społecznych w Koszalinie. Takie źródła informacji wskazało po 36,8% badanych. Informacje o programie beneficjenci pozyskali także z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – 21,1% oraz z Internetu – 15,8% wskazań. Pozostałe odpowiedzi przedstawione zostały na wykresie. Suma przedstawionych odpowiedzi jest większa od 100% ze względu na możliwość wskazania kilku wskazań.

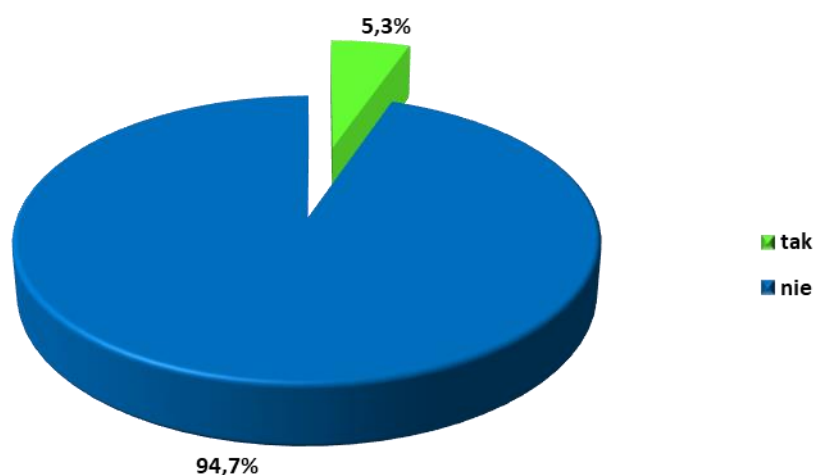
Rysunek 13. Jakie było Pani/Pana źródło informacji o możliwości dofinansowania w ramach programu?

Działalność na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością

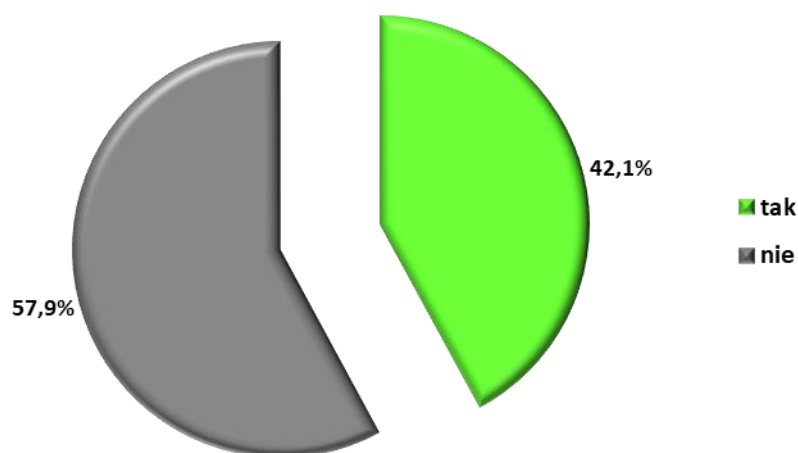
Zdecydowana większość badanych uczestników programu – 94,7% działa na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością. Niewielki odsetek badanych – 5,3% nie uczestniczy w takiej działalności.

Rysunek 14. Czy działa Pani/Pan na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością

W działalność na rzecz osób z niepełnosprawnością chciałoby się zaangażować 42,1% badanych. Brak zainteresowania takimi działaniami wskazało 57,9% badanych respondentów.

Rysunek 15. Czy chciałaby / chciałby Pani/Pan zaangażować się na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością?

Wyniki badania – Moduł II

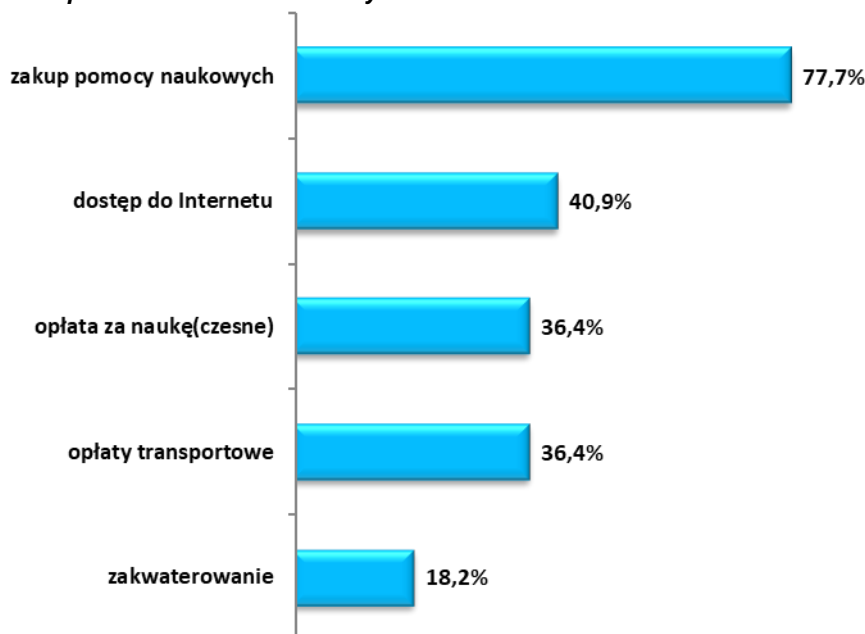
W badaniu ewaluacyjnym ex – post wzięło udział 22 beneficjentów pilotażowego programu *Aktywny Samorząd*, którzy skorzystali z pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym (w ramach Modułu II) w 2022 roku. Wśród uczestników badania większą grupę stanowiły kobiety – 54,5%, odsetek mężczyzn, którzy brali udział w badaniu to 45,5%. W badaniach brało udział 50% beneficjentów w wieku od 19 do 25 lat, 40,9% od 26 do 44 lat oraz po 4,5% w wieku 45-67 lat oraz powyżej 67 lat. Wśród respondentów największą grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem wyższym – 59,1%. Wykształceniem średnim ogólnokształcącym legitymowało się 31,8% respondentów. Natomiast wykształcenie średnie zawodowe posiadało 9,1% badanych. Największa grupa badanych – 68,2% posiada umiarkowany stopień niepełnosprawności, 27,3% badanych posiada znaczny stopień niepełnosprawności natomiast 4,5% lekki znaczny stopień niepełnosprawności. Osoby korzystające z pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym są niepełnosprawne ze względu na różne rodzaje schorzeń. Największa grupa badanych osób – 31,8% wskazała na upośledzenie narządu ruchu. 27,3% badanych wymieniło inne schorzenia, w tym: choroby neurologiczne. Po 18,2% respondentów wskazało następujące choroby: zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, choroby narządu wzroku. Ze względu na możliwość wskazania kilku schorzeń suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

Przedmiot dofinansowania ze środków PFRON - Moduł II

Według danych zdecydowana większość ankietowanych osób – 68,2% uzyskała dofinansowanie ze środków PFRON w ramach jednego obszaru, natomiast 31,8% badanych uzyskało wsparcie w ramach dwóch obszarów. Największy odsetek uczestników pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* – 53,8% uzyskał dofinansowanie do studiów I stopnia (kończące się uzyskaniem tytułu: licencjat, inżynier). 36,4% badanych otrzymało dofinansowanie do studiów II stopnia (wymaga uprzedniego ukończenia studiów I stopnia (kończące się uzyskaniem tytułu: magister, magister inżynier) oraz dofinansowanie do studiów I stopnia (kończące się uzyskaniem: licencjat, inżynier). Większy odsetek badanych 77,3% uzyskał dofinansowanie do nauki w szkole /studiach publicznych. Mniejsza grupa badanych – 22,7% otrzymała wsparcie finansowe do podjęcia nauki w szkole / studiach prywatnych. Uwzględniając profil wydziału uczelni, na którym uczą się beneficjenci wynika, że zdecydowanie największy odsetek kształci/kształcił się na kierunkach: humanistycznych –

40,9%. Badani uczestnicy programu kształcili się także na kierunkach ekonomicznych – 18,2% oraz technicznych – 13,6% wskazań. Ponad połowa badanych uczestników pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* – 68,2% uczyło lub uczy się w trybie stacjonarnym (wieczorowy, zaoczny lub eksternistyczny za pośrednictwem Internetu). Nieznacznie mniejszy odsetek badanych – 31,8% kształcił się lub kształci się w trybie niestacjonarnym. Dofinansowanie uzyskane w ramach programu przeznaczone zostało głównie na: zakup pomocy naukowych – 77,3% wskazań, oraz na dostęp do Internetu – 40,9% wskazań. Środki z programu przeznaczone zostały także na opłatę za naukę (czesne) oraz opłaty transportowe. Takie odpowiedzi wskazało po 36,4% badanych. Uzyskane środki na zakwaterowanie przeznaczyło 18,2% badanych beneficjentów. Suma prezentowanych odpowiedzi jest większa niż 100% ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

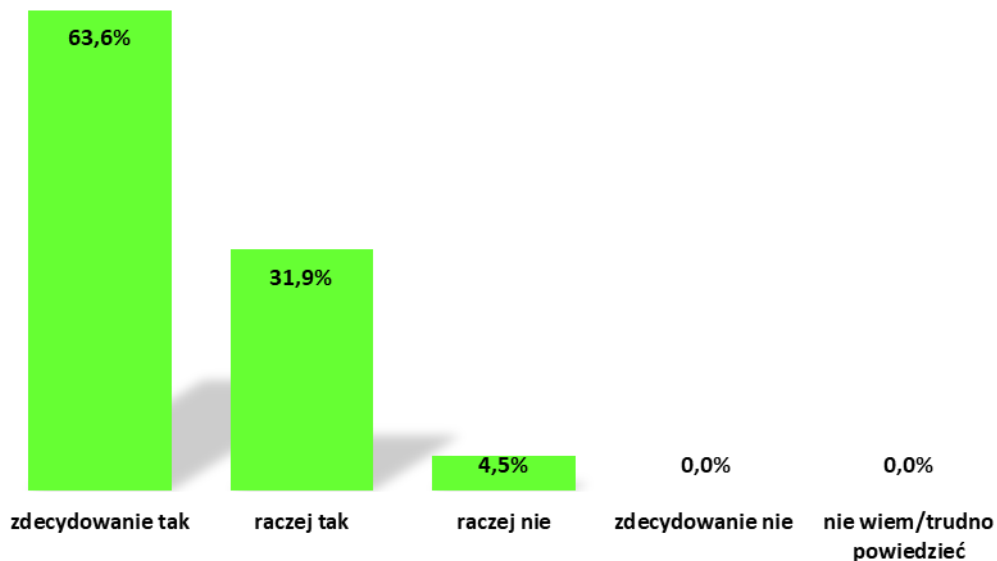
Rysunek 16. Na co przeznaczone zostało otrzymane dofinansowanie?

Stopień zadowolenia z uzyskanego dofinansowania

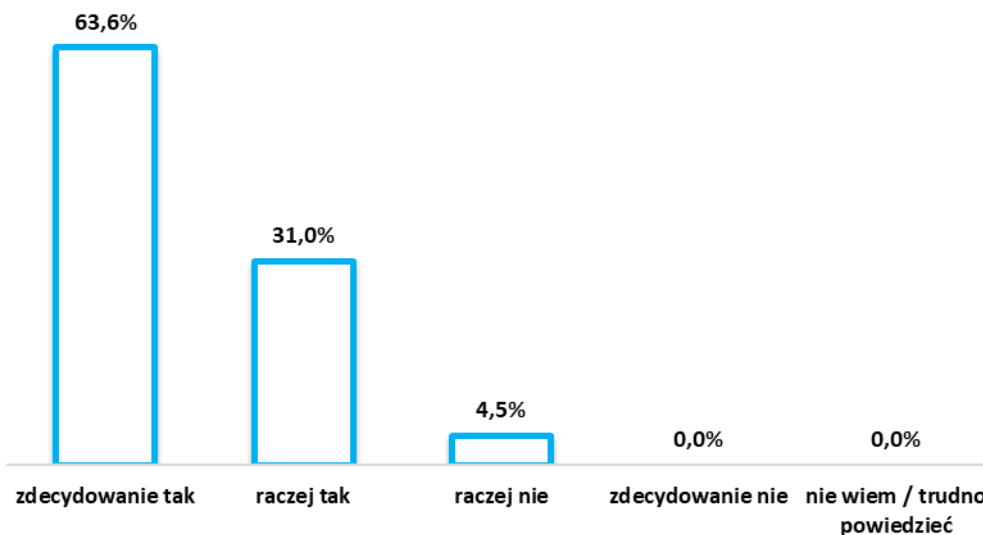
95,5% ankietowanych uczestników pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* jest zadowolonych z uzyskanego dofinansowania, w tym 63,6% jest zdecydowanie zadowolonych, natomiast 31,8% badanych jest raczej zadowolonych. Odsetek negatywnych wskazań to zaledwie 4,5%. Taki odsetek badanych raczej nie jest zadowolonych z uzyskanego dofinansowania.

Rysunek 17. Stopień zadowolenia z wysokości uzyskanego dofinansowania

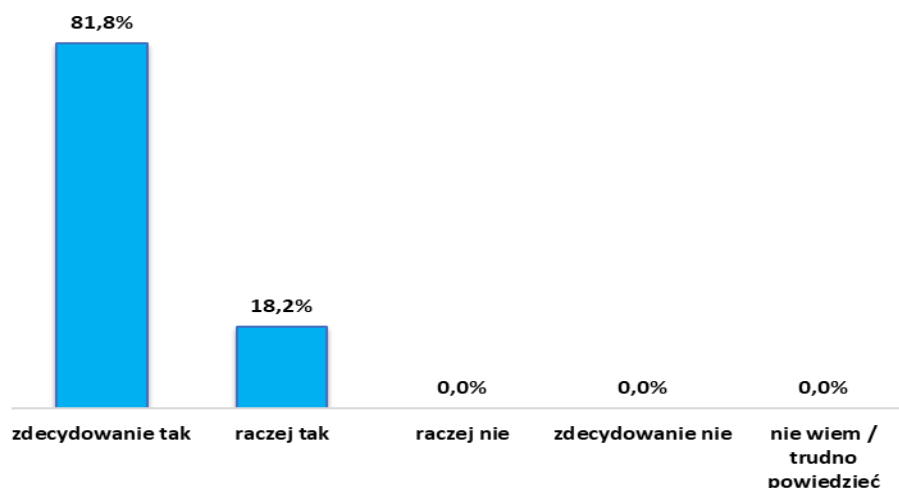
Łącznie 95,5% badanych beneficjentów programu *Aktywny Samorząd* uważa że wysokość uzyskanego dofinansowania otrzymanego w ramach programu jest wystarczająca. Natomiast 4,5% badanych jest przekonanych, że wysokość otrzymanego dofinansowania nie jest wystarczająca.

Rysunek 18. Czy wysokość otrzymanego dofinansowania jest wystarczająca?

Okazuje się, że wszyscy uczestnicy badania poleciliby innym osobom udział w Programie *Aktywny Samorząd*, w tym 81,8% badanych wskazało odpowiedź *zdecydowanie tak*, natomiast 18,2% *raczej tak*.

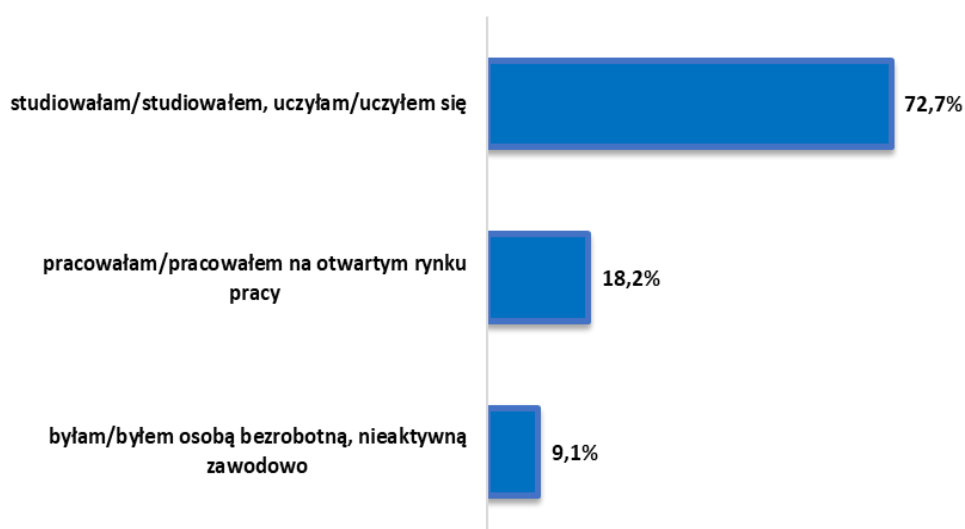
Rysunek 19. Czy polecił(a)by Pani/Pan udział w Programie Aktywny Samorząd?

Wpływ programu na sytuację zawodową uczestników.

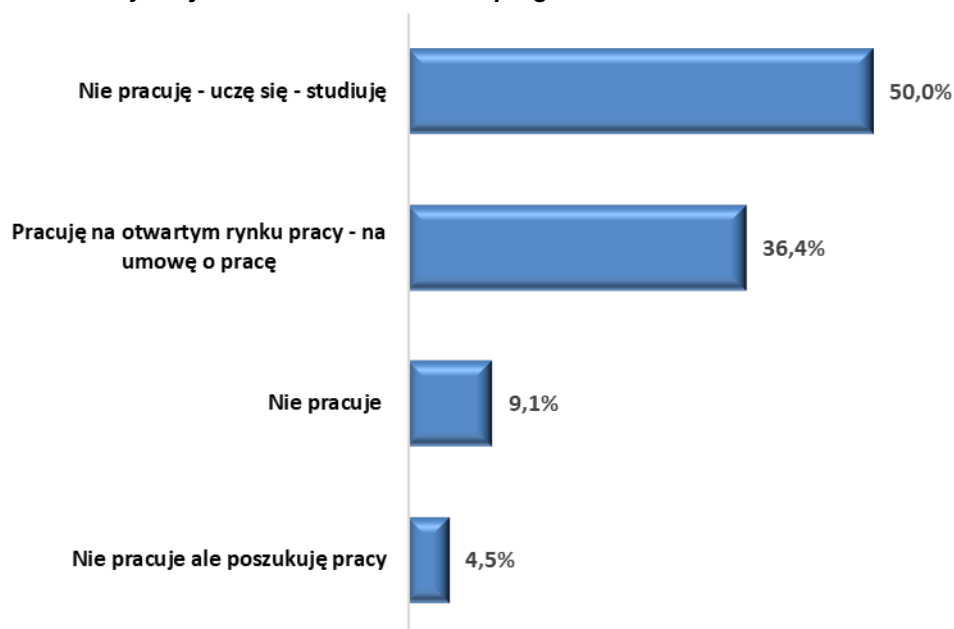
Poniżej przedstawiono wpływ pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* na sytuację zawodową uczestników programu. Przed przystąpieniem do programu 72,7% badanych studiowało, uczyło się oraz pracowało na otwartym rynku pracy. Mniejsza grupa badanych – 18,2% pracowała na otwartym rynku pracy. Natomiast 9,1% badanych była nieaktywna zawodowo – osoba bezrobotna.

Rysunek 20. Sytuacja zawodowa przed przystąpieniem do programu

Aktualnie, w chwili badania większość respondentów – 50,0% nie pracuje, uczy się, studiuje, natomiast 36,4% uczestników pracuje na otwartym rynku pracy na umowę o pracę. 9,1% badanych nie pracuje. 4,5% badanych nie pracuje, ale poszukuje pracy.

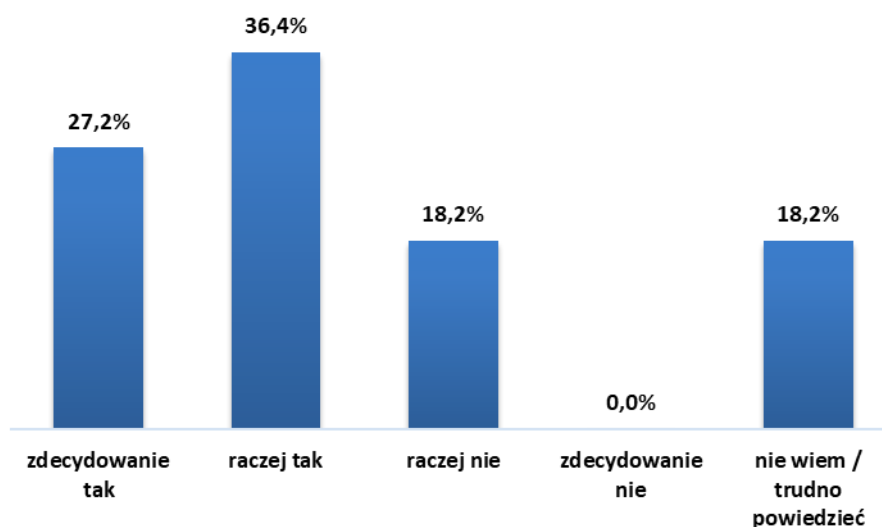
Rysunek 21. Obecna sytuacja zawodowa uczestników programu.

Wpływ programu Aktywny Samorząd na podjęcie i kontynuowanie nauki

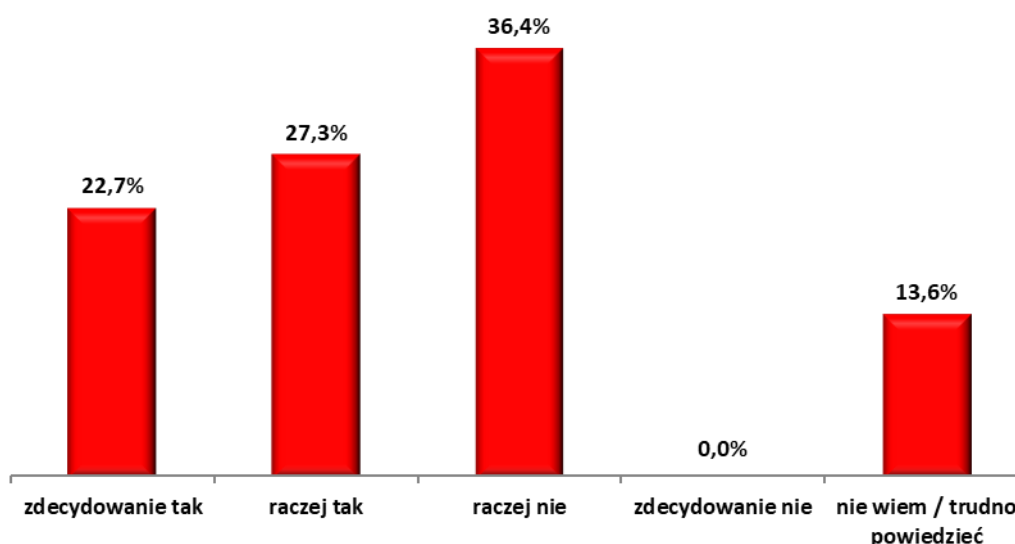
Chcąc zbadać wpływ pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* na podjęcie i kontynuowania nauki zapytano beneficjentów programu „Czy gdyby nie uzyskał/uzyskała(a) Pan/Pani wsparcia finansowego w ramach pilotażowego programu *Aktywny Samorząd*, to czy rozpoczął/rozpoczęła by Pan/Pani naukę lub studia? Zgodnie z przedstawionymi danymi część badanych beneficjentów pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* – 18,2% nie rozpoczęłyby nauki bez możliwości uzyskania wsparcia finansowego w ramach programu. Wsparcie w ramach programu było kluczowe dla podjęcia decyzji o rozpoczęciu nauki przez taką grupę badanych osób. Zdecydowana większość badanych – łącznie 63,6% rozpoczęłyby naukę bez finansowego wsparcia w ramach programu. Uzyskane wsparcie finansowe być może przyspieszyło podjęcie takiej decyzji przez beneficjentów. Reasumując pilotażowy program *Aktywny Samorząd* przyczynił się do rozpoczęcia nauki przez znaczną grupę osób z niepełnosprawnością, które bez wsparcia nie podjęłyby dalszej edukacji.

Rysunek 22. Czy gdyby nie uzyskał/uzyskała(a) Pan/Pani wsparcia finansowego w ramach pilotażowego programu Aktywny Samorząd, to czy rozpoczął/rozpoczęła by Pan/Pani naukę lub studia?

Według danych 36,4% badanych beneficjentów programu *Aktywny Samorząd* nie kontynuowałoby nauki, gdyby nie otrzymane wsparcie. Te dane po raz kolejny potwierdzają istotną rolę programu w zakresie zwiększania dostępu do edukacji i umożliwienia podejmowania nauki osobom niepełnosprawnym. Połowa badanych beneficjentów – łącznie 50,0% kontynuowałaby naukę niezależnie od uzyskanego wsparcia. 13,6% badanych wskazało odpowiedź *nie wiem / trudno powiedzieć*.

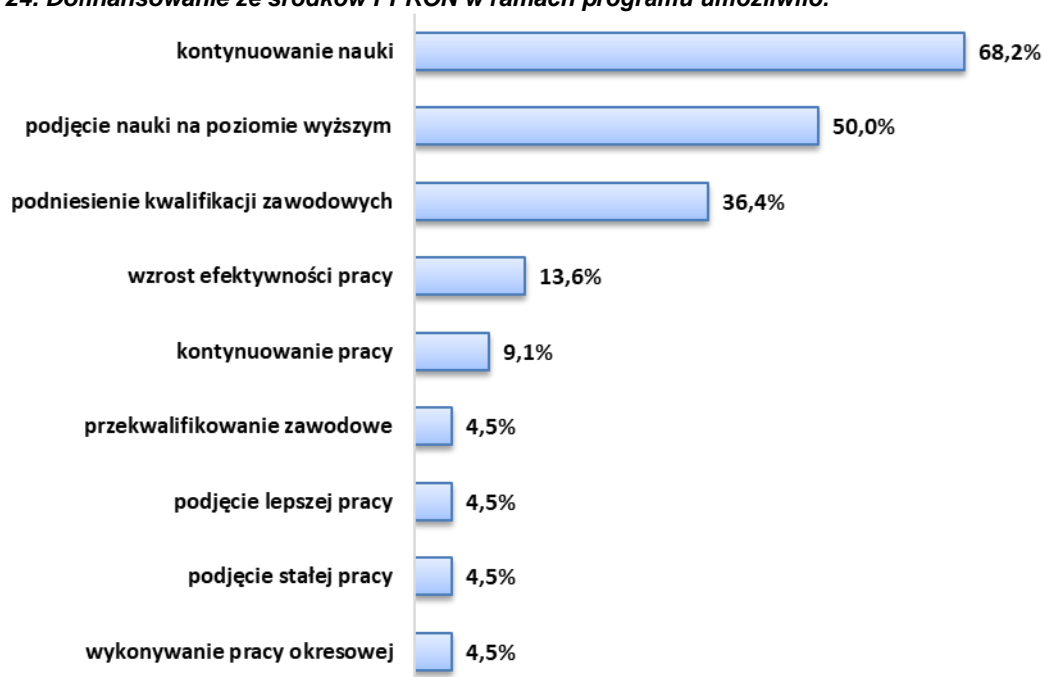
Rysunek 23. Czy gdyby nie uzyskał/uzyskała(a) Pan/Pani wsparcia finansowego w ramach pilotażowego programu Aktywny Samorząd, to czy kontynuował by Pan/Pani naukę lub studia?

Rehabilitacja zawodowa beneficjentów pilotażowego programu Aktywny Samorząd

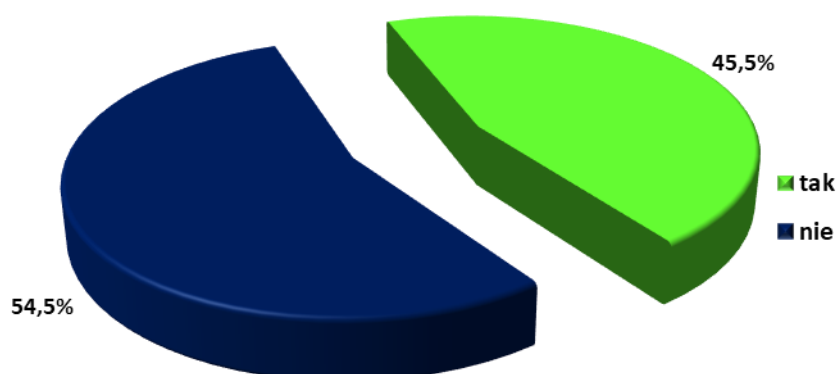
Dofinansowanie uzyskane przez beneficjentów, którzy otrzymali wsparcie w ramach Modułu II pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* pozwoliło beneficjentom programu przede wszystkim na kontynuowanie nauki – 68,2% oraz podjęcie nauki na poziomie wyższym – 50,0%. Ważnym efektem partycypacji w programie, wskazanym przez 36,4% respondentów jest także podniesienie kwalifikacji zawodowych. Pozostałe odpowiedzi przedstawione zostały na wykresie. Suma prezentowanych odpowiedzi jest większa niż 100% ze względu na możliwość wskazania większej liczby odpowiedzi.

Rysunek 24. Dofinansowanie ze środków PFRON w ramach programu umożliwiło.

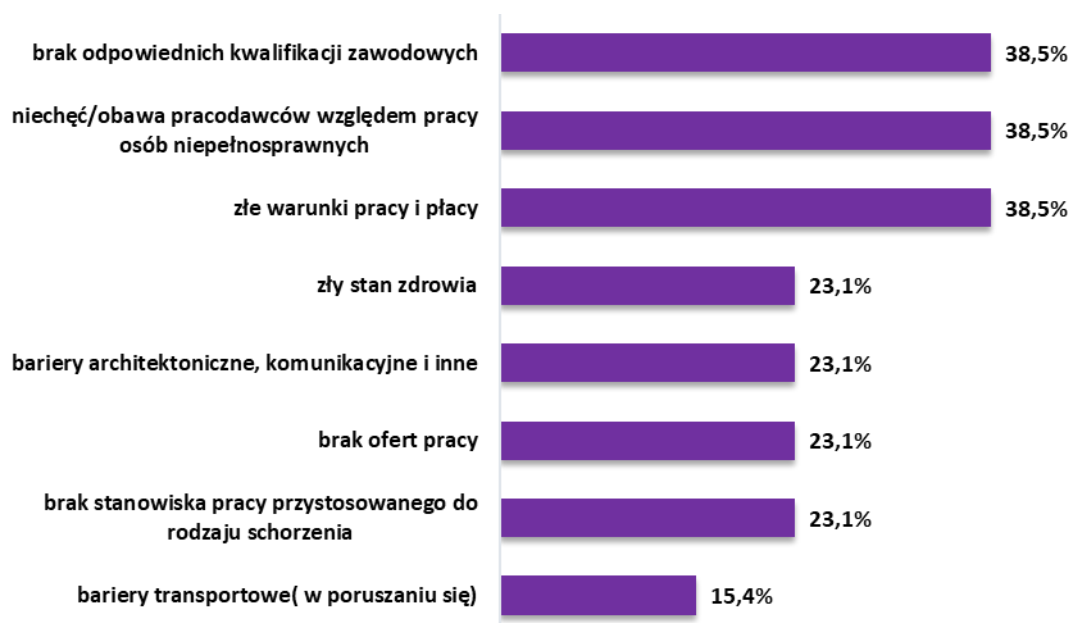
Większość beneficjentów programu – 54,5% przed uzyskaniem pomocy ze środków PFRON, nie podejmowała próby poszukiwania pracy. Pozostała grupa respondentów – 45,5% wykazywała aktywność w zakresie poszukiwania zatrudnienia.

Rysunek 25. Czy przed uzyskaniem pomocy ze środków PFRON, podejmował/a Pan/i próby poszukiwania pracy?

Trudności jakie napotkali ankietowani podczas prób podejmowania zatrudnienia to przede wszystkim: brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych, niechęć/obawa pracodawców względem pracy osób z niepełnosprawnością oraz złe warunki pracy i płacy, Takie odpowiedzi wskazało po 38,5% respondentów. Kolejne ważne bariery utrudniające osobom niepełnosprawnym aktywizację zawodową, które wskazało po 23,1% badanych to: zły stan zdrowia, bariery architektoniczne, komunikacyjne i inne, brak ofert pracy oraz brak stanowiska pracy przystosowanego do rodzaju schorzenia. Pozostałe bariery w podjęciu zatrudnienia przedstawiono na wykresie. Suma omawianych wskazań jest większa niż 100% ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

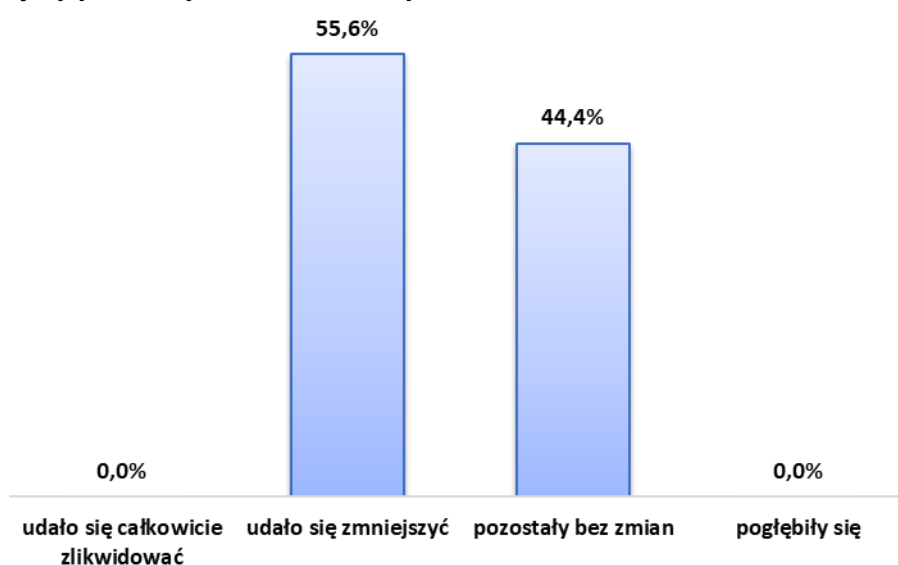
Rysunek 26. Przeszkody w podjęciu zatrudnienia.

Wpływ pilotażowego programu Aktywny Samorząd na likwidację barier aktywności zawodowej

Na podstawie przedstawionych danych należy stwierdzić, że udział badanych beneficjentów w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* przyczynił się do zmniejszenia części barier i trudności dotyczących aktywizacji zawodowej. Zdaniem 55,6% badanych respondentów poprzez udział w Programie udało się zmniejszyć napotkane wcześniej przeszkody związane z podejmowaniem zatrudnienia. Brak wpływu programu na zmniejszenie lub likwidację barier uniemożliwiających wskazało 44,4% respondentów.

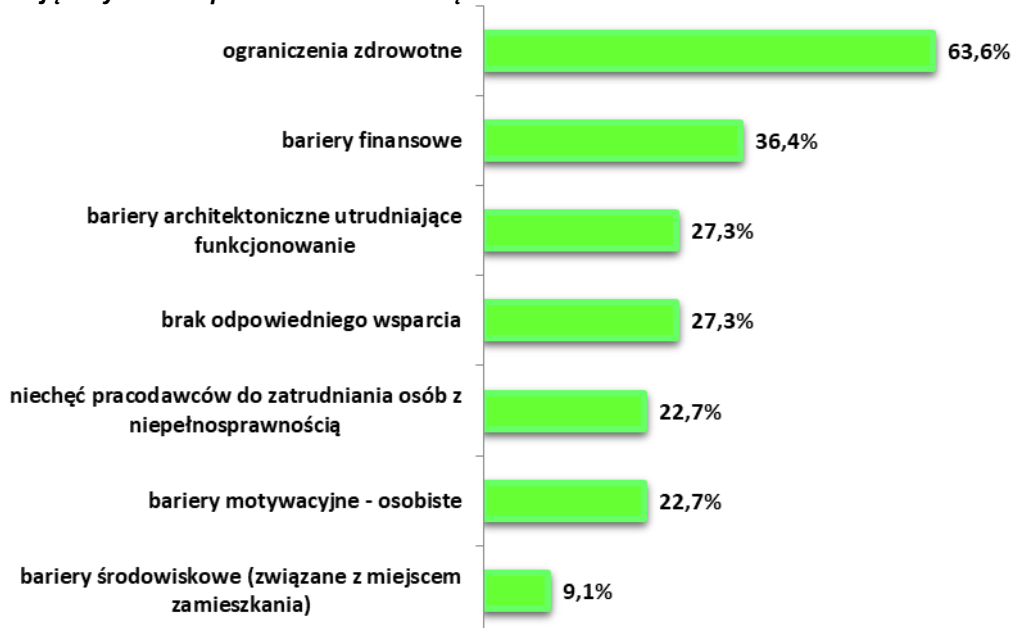
Rysunek 27. Po otrzymaniu dofinansowania z programu uważa Pani/Pan, że trudności/ przeszkody wymienione wyżej tj. dot. aktywności zawodowej.

Rehabilitacja społeczna beneficjentów programu

Zdaniem uczestników badania, największe i najważniejsze ograniczenia związane z niepełnosprawnością, utrudniające aktywność społeczno-zawodową to głównie ograniczenia zdrowotne – 63,6% wskazań. Ważnymi barierami aktywności społecznej i zawodowej są także bariery finansowe – 36,4% wskazań, bariery architektoniczne utrudniające funkcjonowanie – 27,3% oraz brak odpowiedniego wsparcia – także 27,3% wskazań. Po 22,7% badanych wskazało na niechęć pracodawców do zatrudniania osób z niepełnosprawnością oraz na bariery motywacyjne – osobiste. 9,1% badanych zwróciło uwagę na bariery środowiskowe (związane z miejscem zamieszkania). Suma prezentowanych wskazań jest większa niż 100% ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

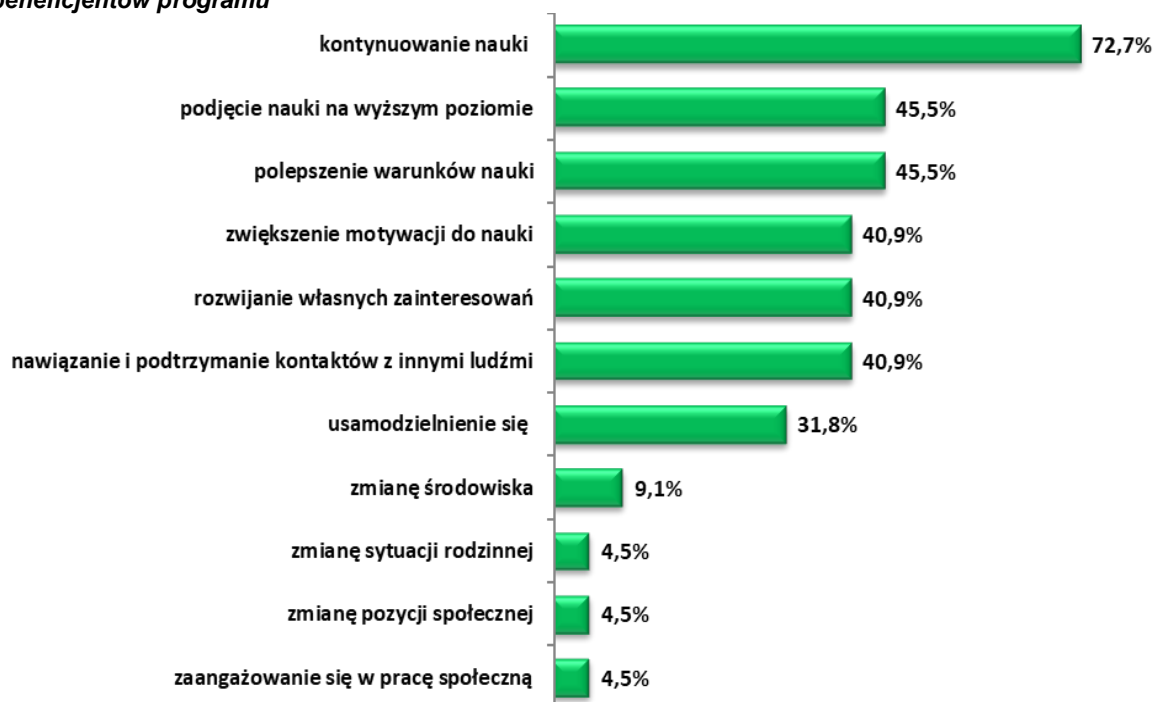
Rysunek 28. Jakie są Pan/Pana zdaniem najważniejsze ograniczenia związane z niepełnosprawnością, które utrudniają aktywność społeczno – zawodową?

Wpływ uzyskanego dofinansowania na aktywność społeczną beneficjentów programu

Uzyskane środki w ramach pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* Moduł II zmieniły bardzo wiele w życiu społeczno-zawodowym beneficjentów programu. Okazuje się, że dofinansowanie ze środków PFRON w największym stopniu umożliwiło adresatom programu na kontynuowanie nauki – 72,7% odpowiedzi. Po 45,5% badanych uważa, że dofinansowanie ze środków PFRON pozwoliło na podjęcie nauki na wyższym poziomie oraz na polepszenie warunków nauki. Po 40,9% badanych respondentów wskazało na zwiększenie motywacji do nauki, rozwijanie własnych zainteresowań oraz na nawiązanie i podtrzymanie kontaktów z innymi ludźmi. 31,8% badanych uznało, że udział w programie umożliwił także na usamodzielnienie się beneficjentów programu. Pozostałe odpowiedzi przedstawione zostały na poniższym wykresie. Każdy z badanych mógł udzielić większej liczby odpowiedzi, dlatego suma wskazań jest większa niż 100%.

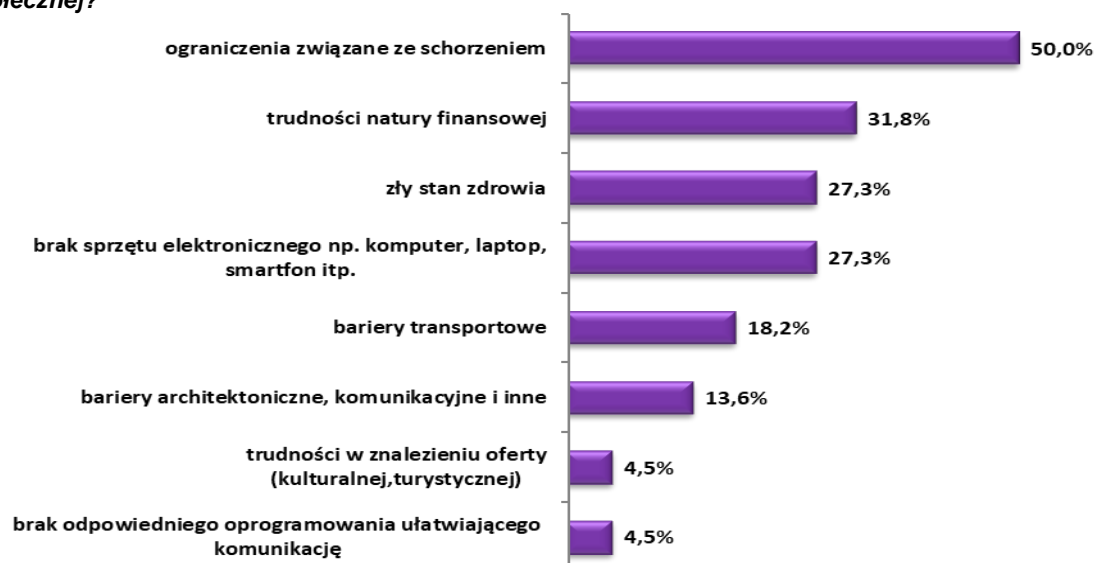
Rysunek 29. Wpływ uzyskanego dofinansowania ze środków PFRON na aktywność społeczną beneficjentów programu

Trudności w podejmowania aktywności społecznej

Najważniejsze przeszkody, które utrudniały adresatom programu skuteczne podejmowanie aktywności społecznej związane były przede wszystkim z ograniczeniami związanymi ze schorzeniem – 50,0% wskazań oraz z trudnościami natury finansowej – 31,8% odpowiedzi. Po 27,3% beneficjentów programu *Aktywny Samorząd*, korzystających ze wsparcia w ramach Modułu II wskazywało także takie ograniczenia, w efektywnym podejmowaniu aktywności społecznej jak: zły stan zdrowia oraz brak sprzętu elektronicznego np. komputer, laptop, smartfon itp.. Pozostałe trudności w zakresie podejmowania aktywności społecznej przedstawiono na wykresie. Suma przedstawionych odpowiedzi jest większa niż 100% ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

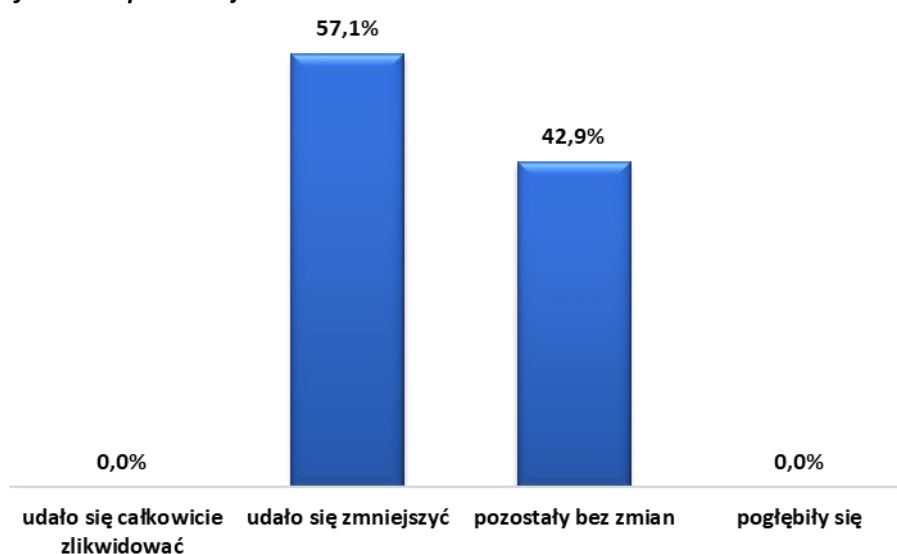
Rysunek 30. Jakie trudności/przeszkody towarzyszyły Pani/Panu w podejmowaniu aktywności społecznej?

Wpływ pilotażowego programu Aktywny Samorząd na likwidację barier aktywności społecznej

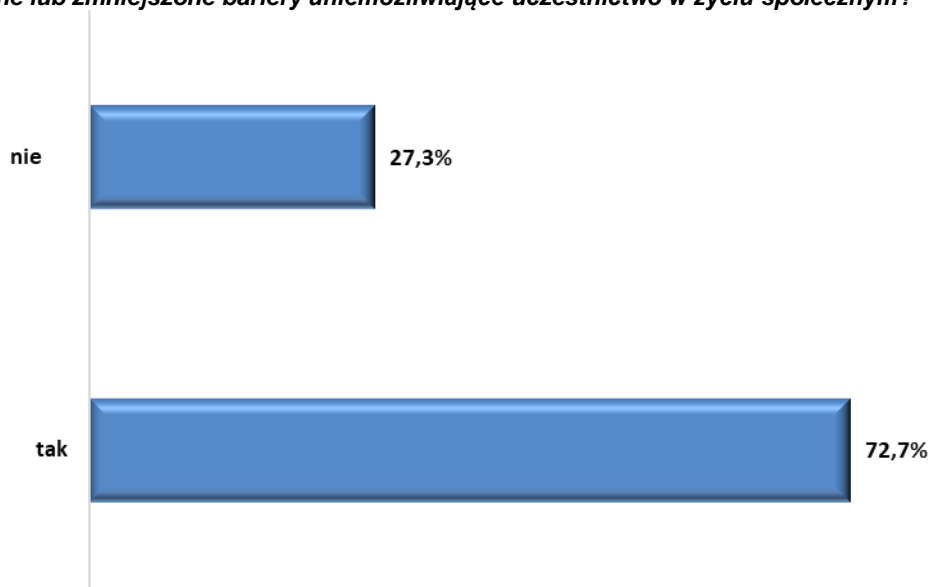
Udział w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* niewątpliwie przyczynił się do zmniejszenia barier w aktywności społecznej uczestników programu. Wcześniej zdiagnozowane bariery, na skutek partycypacji w programie zdaniem 57,1% badanych udało się zmniejszyć przeszkody dotyczące aktywności społecznej. Zdaniem 42,9% badanych sytuacja społeczna badanych pozostała bez zmian. Reasumując udział w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* Moduł II wpłynął na zmniejszenie lub likwidację istniejących trudności uniemożliwiających pełną aktywność społeczną osób z niepełnosprawnością.

Rysunek 31. Po otrzymaniu dofinansowania z programu uważa Pani/ Pan, że trudności/przeszkody dotyczące aktywności społecznej.

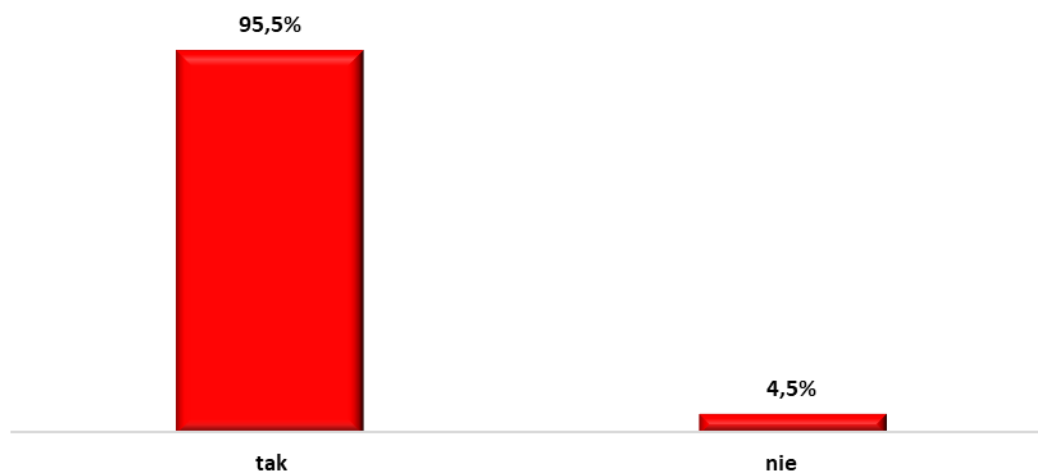
Okazuje się, że partycypacja w programie odegrała niebagatelną rolę w zakresie likwidacji barier, które uniemożliwiały uczestnictwo w życiu społecznym, zawodowym lub w dostępie do edukacji. Według danych – 72,7% badanych uważa, że wyniku uczestnictwa w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* zostały zlikwidowane lub zmniejszone bariery uniemożliwiające uczestnictwo w życiu społecznym. Innego zdania było 27,3% badanych.

Rysunek 32. Czy w wyniku uczestnictwa Pana/i w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* zostały zlikwidowane lub zmniejszone bariery uniemożliwiające uczestnictwo w życiu społecznym?

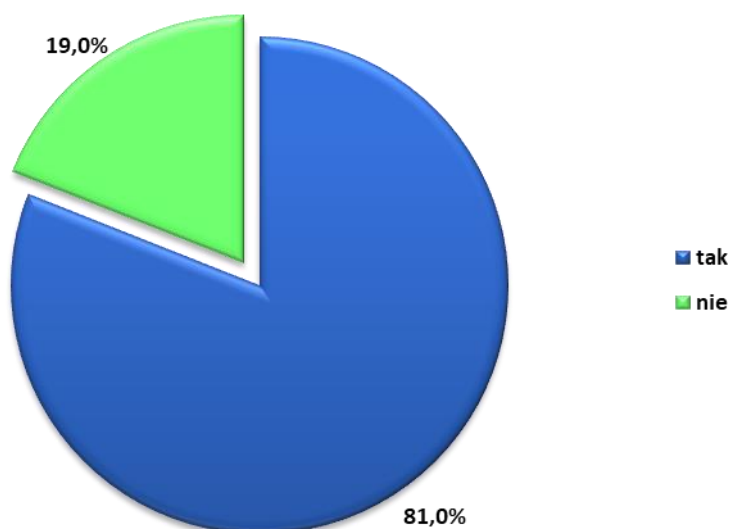
Zdaniem 95,5% badanych, poprzez uczestnictwo w programie *Aktywny Samorząd* zostały zlikwidowane lub zmniejszone bariery uniemożliwiające uczestnictwo w życiu zawodowym. Odmienne zdanie wyraziło 4,5% badanych.

Rysunek 33. Czy w wyniku uczestnictwa Pana/i w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* zostały zlikwidowane lub zmniejszone bariery uniemożliwiające uczestnictwo w dostępie do edukacji?

Zdaniem większości badanych beneficjentów – 81,0% w wyniku uczestnictwa w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* wzrosła ich aktywność społeczna oraz zawodowa. Takie dane jednoznacznie potwierdzają efektywność programu z punktu widzenia kluczowych kryteriów ewaluacji: wpływu oraz rezultatu będącego wynikiem uczestnictwa w programie.

Rysunek 34. Czy Pana/i aktywność społeczna lub zawodowa wzrosła w wyniku uczestnictwa w pilotażowym programie Aktywny samorząd – Moduł II?

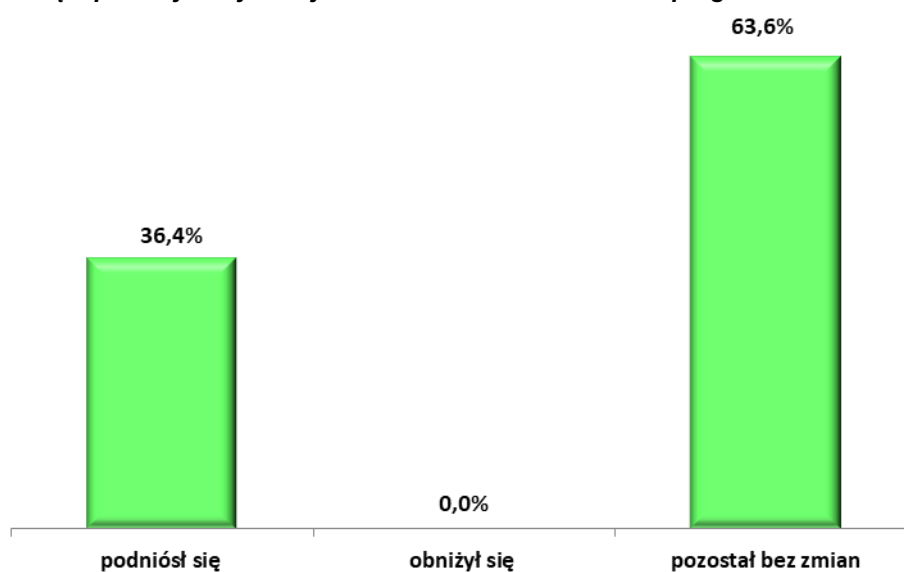
Potrzeby beneficjentów w zakresie aktywności społeczno-zawodowej

Główne potrzeby adresatów programu *Aktywny Samorząd* w zakresie aktywności społeczno-zawodowej to przede wszystkim: nabycie nowych umiejętności – 77,3% oraz udział w szkoleniach, treningach, warsztatach umiejętności społecznych, uczenia kreatywności, przedsiębiorczości – 68,2% wskazań. W mniejszym stopniu badani wymienili taką formę aktywności jak: staż zawodowy – 22,7%. Pozostałe potrzeby (przedstawione na wykresie) wskazał mniejszy odsetek badanych. W odpowiedzi na to pytanie każdy z badanych mógł wskazać kilka odpowiedzi, dlatego suma wskazań nie jest równa 100,0%.

Rysunek 35. Jakie ma Pan/Pani potrzeby w zakresie aktywności społeczno – zawodowej?

Wpływ programu na poziom życia beneficjentów

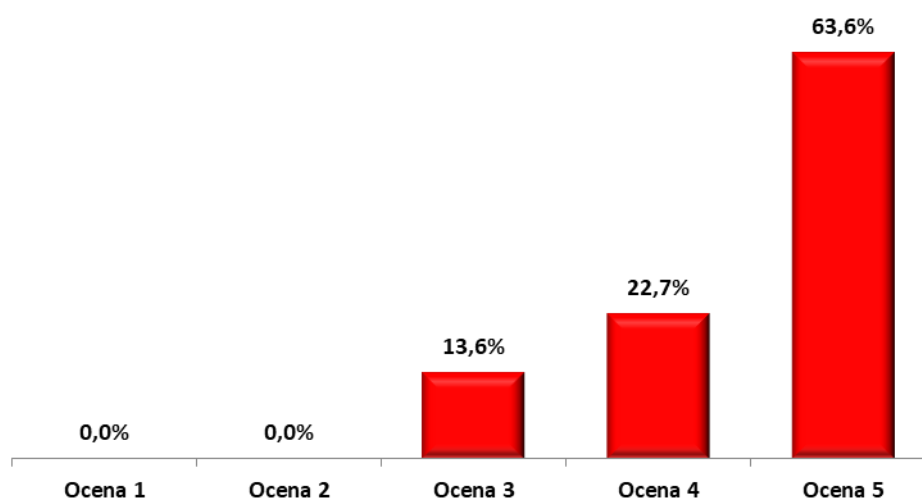
Na podstawie przeprowadzonych ankiet należy jednoznacznie stwierdzić, że poziom życia części uczestników pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* dzięki pomocy otrzymanej ze środków PFRON podniósł się. Taką opinię wyraziło 36,4% adresatów programu. Takie dane oznaczają niebagatelny wpływ programu na poziom i jakość życia beneficjentów. Brak istotnej korelacji pomiędzy uzyskanym wsparciem ze środków PFRON a poziomem życia wskazało 63,6% ankietowanych uczestników programu.

Rysunek 36. Dzięki pomocy otrzymanej ze środków PFRON w ramach programu Pani/Pana poziom życia.

Ocena obsługi pilotażowego programu Aktywny Samorząd przez pracowników Centrum Usług Społecznych w Koszalinie

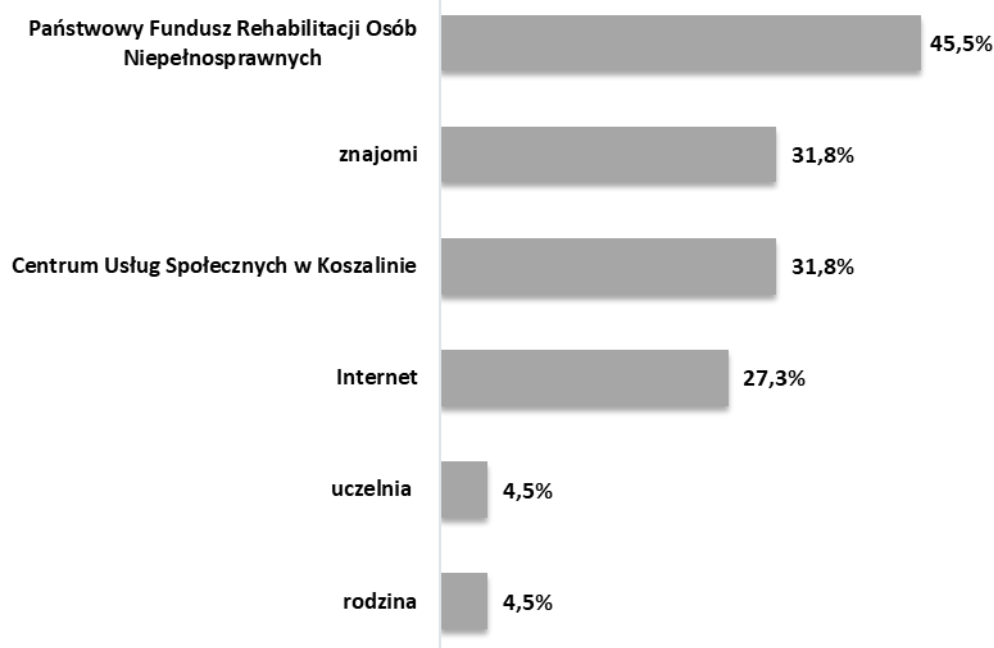
Uczestnicy pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* korzystający ze wsparcia w ramach Modułu II, bardzo wysoko oceniają obsługę programu realizowaną przez pracowników Centrum Usług Społecznych w Koszalinie. Według danych zdecydowana większość uczestników badania wskazała oceny o pozytywnej konotacji. Najwyższą ocenę wymieniło 63,6% badanych, natomiast 22,7% wskazało ocenę dobrą. Takie wyniki świadczą o bardzo pozytywnej ocenie obsługi realizowanej przez pracowników Centrum Usług Społecznych w Koszalinie.

Rysunek 37. Jak ocenia Pani/Pan obsługę programu przez pracowników (w skali od 1 do 5)? (ocena w skali od 1 do 5, gdzie 1 to najniższa ocena, 5 ocena najwyższa)

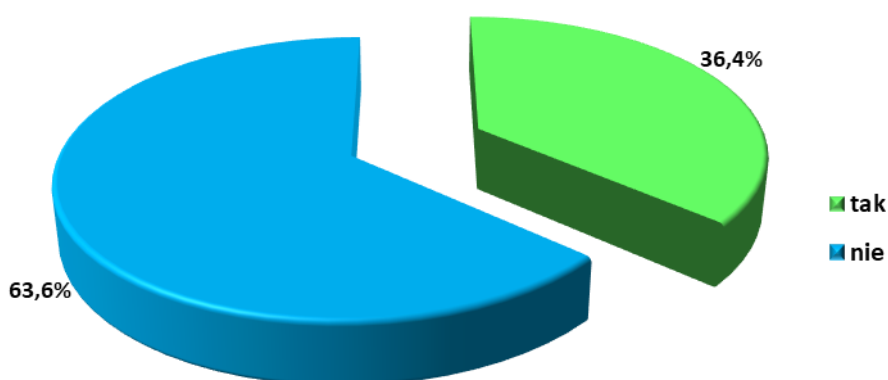
Źródło informacji o programie Aktywny Samorząd

Beneficjenci pilotażowego programu *Aktywny Samorząd*, którzy uzyskali wsparcie w ramach Modułu II, informacje o programie uzyskali przede wszystkim z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – 45,5%, od znajomych – 31,8%, z Centrum Usług Społecznych w Koszalinie – 31,8% oraz z Internetu – 27,3% wskazań. Pozostałe źródła informacji o programie przedstawiono na wykresie. Suma prezentowanych odpowiedzi jest większa niż 100% ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

Rysunek 38. Jakie było Pani/Pana źródło informacji o możliwości dofinansowania w ramach programu?

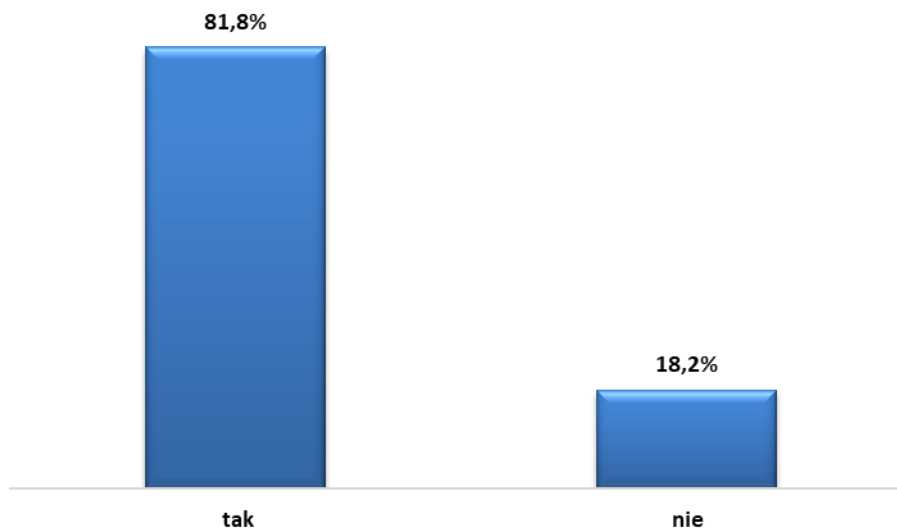
Działalność na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością

Według danych 63,6% ankietowanych osób, które korzystały z dofinansowania PFRON w ramach pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* nie działa na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością. 36,4% badanych działa na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnych.

Rysunek 39. Czy działa Pani/Pan na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością?

Odsetek osób zainteresowanych podjęciem działań na rzecz osób z niepełnosprawnością wynosił 36,4%. Brak zainteresowania takimi działaniami wskazało 63,6% badanych respondentów.

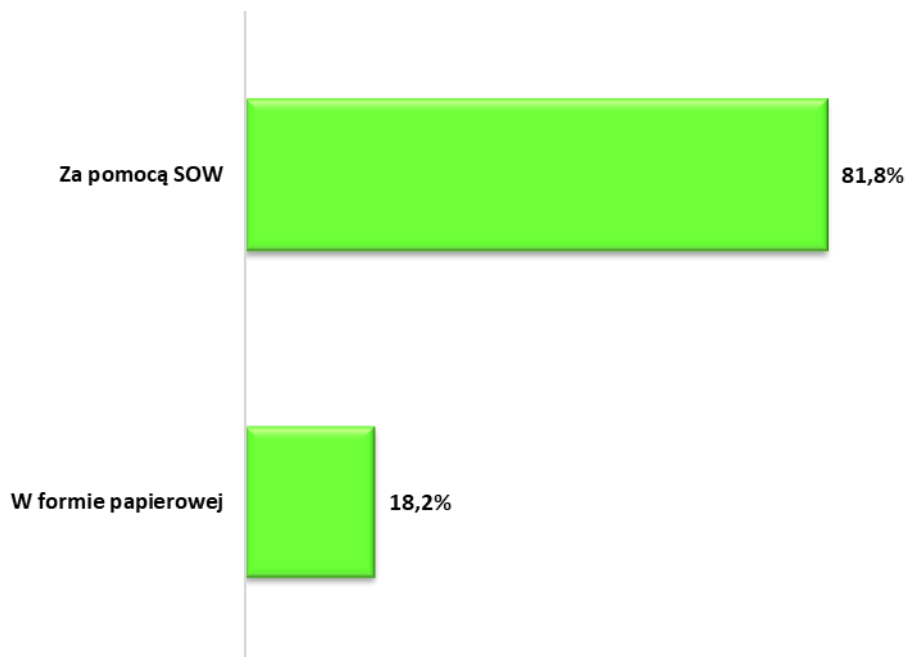
Rysunek 40. Czy chciałaby / chciałby Pani/Pan zaangażować się na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością?

Ocena systemu SOW

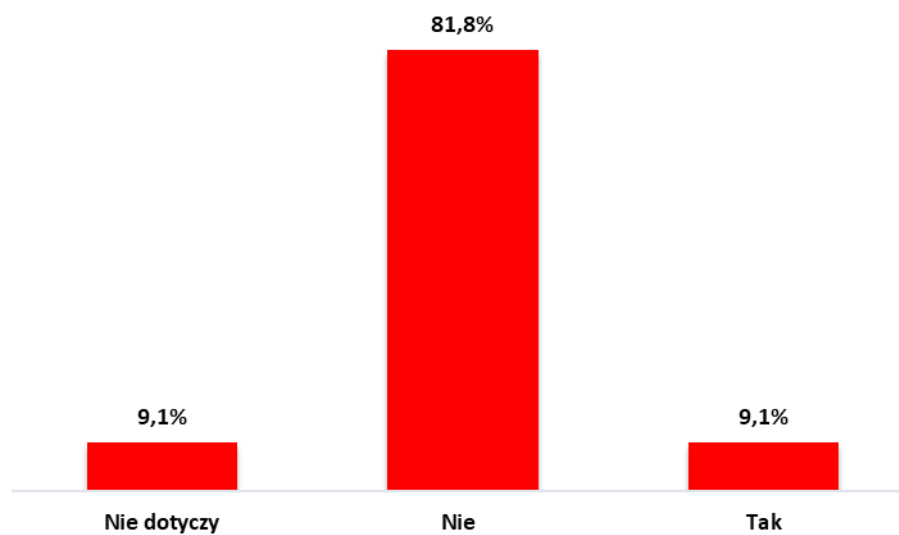
Oceni badanych beneficjentów Modułu II programu *Aktywny Samorząd* podlegał również system SOW, przez który mogli składać wniosek o dofinansowanie. Z tego systemu przy składaniu wniosku korzystało 81,8% badanych. Wniosek w tradycyjny sposób – w formie papierowej złożyło 18,2% badanych beneficjentów.

Rysunek 41. W jakiej formie złożył(a) Pani/Pan wniosek o dofinansowanie?

Zdecydowana większość uczestników badania – 81,8% nie miała żadnych uwag do systemu SOW. Zaledwie 9,1% badanych miało uwagi do systemu SOW.

Rysunek 42. Czy ma Pani/Pan uwagi do systemu SOW?

Podsumowanie badań ewaluacyjnych

Wyniki badań przeprowadzonych wśród uczestników pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* wskazują, że wszelkie działania podejmowane w ramach programu zarówno w zakresie Modułu I oraz Modułu II były adekwatnie dobrane do potrzeb uczestników. Zastosowany dobór instrumentów był komplementarny i zaspakajał potrzeby wszystkich uczestników programu.

Na podstawie badań ewaluacyjnych ex-post, można stwierdzić, że założenia programu zostały spełnione, ze względu na wykazane przez badanych efekty z jego realizacji. Osiągnięte zostały główne wskaźniki ewaluacyjne pilotażowego programu *Aktywny Samorząd*: **rezultatu oraz wpływu.**

Według danych w wyniku uczestnictwa w programie zlikwidowane i zmniejszone zostały bariery uniemożliwiające uczestniczenie w życiu społecznym oraz zawodowym. Zwiększyła się także liczba osób z niepełnosprawnością, których aktywność społeczna lub zawodowa wzrosła w wyniku uczestnictwa w programie.

Udział beneficjentów w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* Moduł I oraz Moduł II w zdecydowanym stopniu **przyczynił się do zmniejszenia przeszkód w pełnej aktywności społecznej.**

Partycypacja badanych beneficjentów uczestniczących w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* Moduł I oraz Moduł II zdecydowanie **przyczyniła się do zniwelowania przeszkód utrudniających aktywizację zawodową.**

Wyniki przeprowadzonych badań jednoznacznie wskazują, że **poziom życia beneficjentów pilotażowego programu Aktywny Samorząd Moduł I oraz Moduł II dzięki pomocy otrzymanej ze środków PFRON zdecydowanie podniósł się.**

Na podstawie przeprowadzonych ankiet należy jednoznacznie stwierdzić, że poziom życia uczestników pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* dzięki pomocy otrzymanej ze środków PFRON podniósł się. Pilotażowy program *Aktywny Samorząd* spełnia bardzo ważną rolę w zakresie inspirowania pozytywnych zmian w życiu społeczno-zawodowym osób

z niepełnosprawnością, jak i wpływa na podniesienie poziomu i jakości życia jego uczestników.

Należy także podkreślić bardzo wysoką ocenę jakości obsługi beneficjentów przez pracowników Centrum Usług Społecznych w Koszalinie.

Spis rysunków:

<i>Rysunek 1. Przedmiot dofinansowania ze środków PFRON – Moduł I</i>	13
<i>Rysunek 2. Stopień zadowolenia z uzyskanego wsparcia</i>	13
<i>Rysunek 3. Czy polecił(a)by Pani/Pan udział w Programie Aktywny Samorząd?</i>	14
<i>Rysunek 4. Dofinansowanie ze środków PFRON w ramach programu umożliwiło.</i>	15
<i>Rysunek 5. Czy przed uzyskaniem pomocy ze środków PFRON, podejmował/a Pan/i próby poszukiwania pracy?</i>	15
<i>Rysunek 6. Po otrzymaniu dofinansowania z programu uważa Pani/Pan, że trudności/ przeszkody wymienione wyżej tj. dotyczące aktywności zawodowej.....</i>	16
<i>Rysunek 7. Wpływ uzyskanego dofinansowania ze środków PFRON na aktywność społeczną beneficjentów programu.</i>	17
<i>Rysunek 8. Jakie trudności / przeszkody towarzyszyły Panu/Pani w podejmowaniu aktywności społecznej?</i>	18
<i>Rysunek 9. Po otrzymaniu dofinansowania z programu uważa Pani/ Pan, że trudności/przeszkody dotyczące aktywności społecznej.....</i>	19
<i>Rysunek 10. Czy w wyniku uczestnictwa Pana/i w pilotażowym programie Aktywny Samorząd zostały zlikwidowane lub zmniejszone bariery uniemożliwiające uczestnictwo w życiu społecznym, zawodowym lub w dostępie do edukacji?</i>	19
<i>Rysunek 11. Dzięki pomocy otrzymanej ze środków PFRON w ramach programu poziom życia beneficjentów:.....</i>	20
<i>Rysunek 12. Jak ocenia Pani/Pan obsługę programu przez pracowników CUS w Koszalinie (w skali od 1 do 5)? (ocena w skali od 1 do 5, gdzie 1 to najniższa ocena, 5 ocena najwyższa)</i>	21
<i>Rysunek 13. Jak było Pani/Pana źródło informacji o możliwości dofinansowania w ramach programu?</i>	21
<i>Rysunek 14. Czy działa Pani/Pan na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością</i>	22
<i>Rysunek 15. Czy chciałaby / chciałby Pani/Pan zaangażować się na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością?</i>	22
<i>Rysunek 16. Na co przeznaczone zostało otrzymane dofinansowanie?</i>	24
<i>Rysunek 17. Stopień zadowolenia z wysokości uzyskanego dofinansowania</i>	25
<i>Rysunek 18. Czy wysokość otrzymanego dofinansowania jest wystarczająca?</i>	25
<i>Rysunek 19. Czy polecił(a)by Pani/Pan udział w Programie Aktywny Samorząd?</i>	26
<i>Rysunek 20. Sytuacja zawodowa przed przystąpieniem do programu.....</i>	26
<i>Rysunek 21. Obecna sytuacja zawodowa uczestników programu.</i>	27
<i>Rysunek 22. Czy gdyby nie uzyskał/uzyskała(a) Pan/Pani wsparcia finansowego w ramach pilotażowego programu Aktywny Samorząd, to czy rozpoczął/rozpoczęła by Pan/Pani naukę lub studia?</i>	28
<i>Rysunek 23. Czy gdyby nie uzyskał/uzyskała(a) Pan/Pani wsparcia finansowego w ramach pilotażowego programu Aktywny Samorząd, to czy kontynuował by Pan/Pani naukę lub studia?.....</i>	28
<i>Rysunek 24. Dofinansowanie ze środków PFRON w ramach programu umożliwiło.</i>	29

Rysunek 25. Czy przed uzyskaniem pomocy ze środków PFRON, podejmował/a Pan/i próby poszukiwania pracy?	30
Rysunek 26. Przeszkody w podjęciu zatrudnienia.	30
Rysunek 27. Po otrzymaniu dofinansowania z programu uważa Pani/Pan, że trudności/ przeszkody wymienione wyżej tj. dot. aktywności zawodowej.	31
Rysunek 28. Jakie są Pan/Pana zdaniem najważniejsze ograniczenia związane z niepełnosprawnością, które utrudniają aktywność społeczno – zawodową?.....	32
Rysunek 29. Wpływ uzyskanego dofinansowania ze środków PFRON na aktywność społeczną beneficjentów programu	33
Rysunek 30. Jakie trudności/przeszkody towarzyszyły Pani/Panu w podejmowaniu aktywności społecznej?	34
Rysunek 31. Po otrzymaniu dofinansowania z programu uważa Pani/ Pan, że trudności/przeszkody dotyczące aktywności społecznej.....	34
Rysunek 32. Czy w wyniku uczestnictwa Pana/i w pilotażowym programie Aktywny Samorząd zostały zlikwidowane lub zmniejszone bariery uniemożliwiające uczestnictwo w życiu społecznym?	35
Rysunek 33. Czy w wyniku uczestnictwa Pana/i w pilotażowym programie Aktywny Samorząd zostały zlikwidowane lub zmniejszone bariery uniemożliwiające uczestnictwo w dostępie do edukacji?	35
Rysunek 34. Czy Pana/i aktywność społeczna lub zawodowa wzrosła w wyniku uczestnictwa w pilotażowym programie Aktywny samorząd – Moduł II?	36
Rysunek 35. Jakie ma Pan/Pani potrzeby w zakresie aktywności społeczno – zawodowej?	37
Rysunek 36. Dzięki pomocy otrzymanej ze środków PFRON w ramach programu Pani/Pana poziom życia.....	37
Rysunek 37. Jak ocenia Pani/Pan obsługę programu przez pracowników (w skali od 1 do 5)? (ocena w skali od 1 do 5, gdzie 1 to najniższa ocena, 5 ocena najwyższa)	38
Rysunek 38. Jak było Pani/Pana źródło informacji o możliwości dofinansowania w ramach programu?	39
Rysunek 39. Czy działa Pani/Pan na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością?	39
Rysunek 40. Czy chciałaby / chciałby Pani/Pan zaangażować się na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością?	40
Rysunek 41. W jakiej formie złożył(a) Pani/Pan wniosek o dofinansowanie?	40
Rysunek 42. Czy ma Pani/Pan uwagi do systemu SOW?.....	41